

Preu : 20 cèntims • Pelai, 62. Telèton 15300. - Subscripció : 2'50 pessetes trimestre

En el segon aniversari de "MIRADOR"

Celebrem avui el nostre segon aniversari, l'entrada al nostre tercer any de vida. Ni aquest fet, ni el de la nostra existència, són per meravellar a nosaltres ni a ningú, però si les cartes que rebem constantment demostren que existeixen uns amics de MIRADOR, potser plaurà als nostres nombrosos amics que passem balanç del segon any de vida d'aquest setmanari.

Quan va començar aquesta publicació,

obtenir una compenetració major entre MIRADOR i els seus lectors.

Durant aquest any, el nostre equip de redacció s'ha vist augmentat per cinc companys nous que espontàniament han volgut col·laborar amb nosaltres i han fet amb nosaltres les seves primeres campanyes literàries. Aquestes adquisicions, gairebé podríem

cions que han estat atabalades amb milers i milers de pessetes de multes de fantasia.

Aquests tres són els tres únics entrebancs del nostre segon any de vida; val a dir que no són gaires, amb un règim de premsa com el d'aquestes latituds.

Entre les activitats que ens hem imposat, podríem citar el nostre concurs electoral, que en el seu temps fou un excel·lent baròmetre de la situació política a Cata-

La plaça de Catalunya des de la cantonada on tenim la Redacció

persones que potser tenen unes idees menys concretes que les nostres varen saludar-nos amb certa ironia. Els semblava que un setmanari no afiliat a cap partit, de to senzillament lliberal, no tenia cap sentit en aquells moments. Certament, la característica de l'home modern és ésser home de partit, però és també una característica dels pobles més madurs que el nostre, tenir un observador en la premsa. L'experiment era nou a casa nostra, però volem creure que els textos demostraren que hi ha hagut més lògica en la nostra actuació que en la de molts que tenen en el seu credo més quantitat d'articles positius. No és pas l'escepticisme la nostra norma de conducta: la nostra fe en el país o en les essències liberals ens ho impedirien. Tampoc hem pretès actuar de fiscal. Ens hem limitat a comentar els fets, com observadors, des del nostre MIRADOR.

I salvant aquelles essències de catalanisme i de l'esperit liberal, hem comentat els fets amb una independència que, si ens dona un gran marge de llibertat, ens imposa una disciplina més rígida que en qualsevol periòdic de partit. I la prova que el nostre punt de vista i el to adoptat no topen amb la naturalesa de les coses, ens la dona el fet que durant aquest any, encara més que l'any passat, han sortit en les nostres pàgines signatures de tots els camps polítics i ideològics.

Creiem també necessari fer constar, a fi d'evitar que algú es cregués amb dret a exigir-nos més, que en totes les circumstàncies, tant si hi ha hagut censura com si hi ha hagut un moment de respir, sempre hem mantingut el mateix to. L'abdicació momentània de la censura ens ha servit, com a tothom, per parlar de les matèries que fins aleshores eren tema prohibit, però el to no ha variat. No ens ha temptat la facilitat de fer demagogia ni de servir al públic pinyols de gran tamany. Sempre hem preferit dirigir-nos a un públic reduït — en opinió d'alguns podríem dir, escollit — que a una multitud partidista.

Durant el primer any de la nostra existència, moltes persones no varen arribar a fer-se una idea exacta del caràcter d'aquest setmanari. Vàrem fer constar, en començar el nostre primer any de vida, que el fet de publicar amb el títol de «Mirador indiscret» tres columnes escasses d'una literatura coneguda amb el nom d'*ecos*, semblava que, en l'esperit d'alguns desdibuixava el caràcter d'aquesta publicació. Durant un any, aquelles tres columnes varen valer-nos una reputació de setmanari humorístic. Actualment, no sabem per quin miracle, s'ha operat un canvi i tenim una fama de periòdic seriós que ens commou. I no obstant, nosaltres no hem variat. Potser les circumstàncies, i sobretot la caiguda de la Dictadura, han permès que, desfermant-se les llengües, es produïssin contrastos que ens han situat. Però cal reconèixer que això no és culpa nostra.

Durant aquest segon any no ens han estat dirigides suggestions noves encaminades a què ens dediquéssim exclusivament a la política o a la literatura. Segurament hauran cessat per sempre més aquelles suggestions. El nostre públic s'ha fet càrrec que MIRADOR—ben clar ho diu el seu nom—vol ésser un observador de totes les nostres activitats ciutadanes: la política, els lletres, el teatre, el cinema i les arts, i com a entremesos una mica d'indiscreció. La nostra missió és donar una unitat de criteri, com si diguéssim unes normes estètiques des de la política a les arts. Repassant la col·lecció, els nombrosos amics que relleguen els números d'aquest setmanari observaran fàcilment que si ens creiem haver format una cobla i pretenem donar concerts, ens cal afinar més. El nostre propòsit és senzillament aquest.

Hem cregut necessari dir tot això a fi de cenyir-nos públicament a una disciplina i a

Ricard Canals.— Estudi per a un plafó destinat a la Casa de la Ciutat

Per ara sembla que no ens està bé voler votar.

MIRADOR INDISCRET

L'esgarriacries

D'algunes ordres religioses s'ha dit sovint que fomentaven matrimonis de joves formals, però poc afavorits de la fortuna, amb noies de posició i àdhuc milionàries. Sembla que darrerament l'as en aquest ram era un religiós pertanyent a una ordre que no fa gaires anys es construí un convent prop d'una gran via ciutadana de la dreta de l'Eixample, ordre que, en afers matrimonials, n'ha polvoritzada una altra que també té el seu convent a la dreta, però més a prop de la ciutat antiga. Tot canvia en aquest món, i les darreres notícies són que, d'ençà que aquell religiós primerament al·ludit no és a Barcelona, l'as d'arranjar matrimonis pertany a una altra ordre importada fa poc de Madrid.

Seguí com sigui, el cas és que a Barcelona, on gairebé totes les noies víctimes d'aquestes maquinacions són filles d'algun fabricant *selfmademan*, els matrimonis d'una mena així tenen la virtut de topar amb l'oposició del pare, que voldria un gendre amb un passat de despatx o de fàbrica i no pas de tes de can Llibre i verbenes del Polo.

En tota família que es troba en un cas així, la mare i la noia són vots a favor del gendre; calia doncs que el pare es busqués un aliat.

Molts pares l'han trobat en un procurador, persona molt devota, el qual, d'acord amb el pare, crida al pretendent a gendre i li proposa una combinació d'aquest tipus:

—El senyor Tal consent al matrimoni amb la condició que vostè ocupi un càrrec en el negoci, pel qual cobrarà tantes pessetes cada mes. Però, això sí, vostè ha d'interessar-hi tants mils duros, el rendiment dels quals, naturalment, augmentarà el sou que el senyor Tal li fixa.

—Però... el cas és que no puc disposar d'aquesta quantitat.

—No s'apuri. Els *padres* que donen tantes garanties de vostè són molt rics; com que vostè els mereix confiança, i el negoci del senyor Tal també els en mereix, demani'ls els diners. No li podran pas dir que no.

Sembla que el procediment està donant resultats sorprenents.

Causa de crisi

A la sessió «Amigos del Cine» de la setmana passada al Cinema Avenida, abans de la projecció de la pel·lícula *Cain*, va donar una conferència el senyor Amichatis, el qual va dir, entre altres coses, que la crisi del teatre és deguda a què la gent s'estima més anar al cinema perquè a les fosques es poden fer coses que al teatre farien vergonya.

Les manifestacions de l'esmentat Amichatis van guanyar-se una xiuladeta i un *pataleo*, i el nombrós públic femení present a l'acte va trobar que el distingit autor de vodevils era un senyor extremadament galant.

Nota de societat

La nota sensacional de la setmana, pels cronistes de «societat», ha estat el casament d'un fill del senyor Foronda amb una noia

Sentmenat. Els diaris que dediquen espai a aquestes coses, han estat camp de l'engrescament de l'aristòcrata de la casa, que ha passat una estona deliciosa escrivint noms d'aquells que fan més d'una ratlla.

El dia del casament, l'església de la Mercè estava plena de gom a gom de gent que esperava veure la gran parada de l'acompanyament, tan ple d'uniformes vistosos i vestits de gran estil. Perquè, encara que les famílies dels nuvis tenien tot de malalts i la cerimònia tingué lloc a l'oratori particular de la casa del promès, hi hagué una altra cerimònia pública a l'església de la Mercè, i així els espectadors no quedaren defraudats en llurs ganes de comentar.

Entremig del *prolongado murmullo de simpatía* — com diu un cronista de «societat» — que acollí la comitiva, han estat caçats caps de diàleg com aquest:

—Tu, el germà de la núvia porta uniforme de enginyer civil.

—Qui, En Ramon? Si no n'és! S'ha posat el del seu pare, que està malalt.

Un altre:

—Trobo que per venir de la Bonanova al carrer Ample podien haver vingut en tramvies especials.

—Es que no hi deu haver hagut temps de construir tramvies de primera.

Associació d'idees

El violinista Manén, que n'havia fetes dues — *Acté i El camí del Sol* —, assaja ara una altra òpera, *Neron*.

L'altre dia, al Liceu, ell mateix dirigia els assaigs. La cosa no anava com ell volia.

—Més suau! Això s'ha d'executar com si fos una pavana! — deia als músics.

—Ja veig que resultarà un *Neron Lescaut*

—va rondinar un de l'orquestra.

La competència

Amb motiu de l'estrena de *Neron* l'empressari del Liceu, senyor Rodés, ha provat un cop més que és l'únic de Barcelona capaç de fer la pols al senyor Pich.

Heus aquí que, fa una quinzena de dies, va cridar el capítol dels tramoistes i li va dir:

—Mireu si al dipòsit hi ha unes decoracions que vindran bé per al tercer acte; figuren les *patatumbes*.

(En Pich i Pon potser s'hauria contentat dient-ne les *catatumbes*.)

—Sí, home, allò dels cristians del temps del *Quo vadis*!

"Desde luego"

L'escena a la llibreria catòlica La Hormiga de Oro. Parròquia, els elements més significats de totes les parròquies de Barcelona i de fora. Començaments de l'any. Epoca de comprar calendaris. El llibreter, un home alt i gros com un Sant Pau; bigoti retallat i cara de clergeu vestit de país. Llibres i més llibres. Vides de Sants a mils, llibres de pietat a dojo. Calendaris... que ja s'acaben.

Entra una beata piadosa parlant amb la veu de nas característica de la devoció.

—Déu lo guard...

—Déu la guard... Què se li oferia?

—Que tindrà calendaris d'aquests de parret... amb oracions?

—No, senyora — respon molt atent i amb molta unció el botiguer —, no la puc servir... els he acabat. Però miri, tingui, veu, aquí tinc aquests, que hi ha *cuantos, charadas, chascarrillos*... cosa bona, *desde luego*... — afegeix el botiguer ortodox assegurant a la clienta la bondat moral i material del bloc.

Els peus a la galleda

Un conegut jugador de futbol, que passa estones a la Granja Royal, hi era l'altra nit amb la seva muller. En una taula allunyada hi havia tres distingides actrius d'una companyia castellana que actua a Barcelona. Un dels que acompanyava aquestes actrius va dir:

—Mira, allí està S...

—Ah, sí?—va dir una de les actrius—. *Qué simpático es! Y qué bien juega! Me gustaria mucho conocerle. Por qué no le dices si quiere bailar conmigo?*

L'altre, per complaure-la, s'acosta al jugador aïllat i li diu:

—Hola, S... Escolta: allà hi ha una xicota que voldria ballar amb tu... Vina, que te la presentaré.

En S... dona una ullada al seu voltant. La seva muller no deia una paraula. El futbolista va respondre:

—Digues-li que no puc... Que moltes gràcies... Que estic amb la meua dona!...

No ve d'un pam

Dario de Regoyos, a més de deixar-nos una bona i admirable pintura, en morir, ens va deixar un fill del qual es parlarà. Revolucionari fins al capdamunt, cineasta i polemista, té les seves amistats entre els nostres joves pintors i escultors i es passa el dia de colla amb uns i altres.

L'altre dia el jove Regoyos es trobava a can Parés fent visita amb el simpàtic Juli Soler i algun altre amic, quan va arribar En Francesc Gali, el qual es posà a enraonar amb ells.

Soler va pensar que Regoyos i Gali potser no es coneixien i digué:

—Potser vostès no es coneixien; el senyor és Francesc Gali...

—*Ya lo creo que le conozco* — respongué Regoyos molt elogios —, *si es el arquitecto de la Sagrada Familia!*

Adam i Eva a Barcelona

L'APERITIU

...i conegueren que eren nus i
cosiren fulles de figuera i es
feren cenyidors.

Gènesi, 3-7.

L'escola de Molins de Rei

Dormia nu, com una granota morta, amb
els nassos rosats pel sol matinal.

Vaig tocar-lo amb el peu:
—Moro! Moro!

Alçà una galta granada de sorra; ester-
nuda, i mirà el mar. El sol ja hi començava

ronja, de la ceba. Hi vaig apendre molt. Al
vespre estenem una manta sobre les bran-
ques d'un arbre i nosaltres dormíem al des-
sota, al ras, guardats de la rosada. Les pri-
meres nits, em semblava que tots els estels
del cel cantaven amb els grills, i m'ador-
mia amb un cap com un acordió. Aleshores
somiava que d'entre els pilars del
pont de baix n'anava sortint una llonga-
nissa llarguíssima que s'enfilava munta-
nya amunt fins que s'alçava dreta, com
una serp, a un pam de la meua boca. No
la vaig poder mossegar mai. Al matí, el

—Nudistes?

—Teòricament, tots. Pràcticament, la ma-
joria. Fem excursionisme i, quan és pos-
sible, caminem o acampem nus. Si això no
és possible, ho fem amb slip. Som els pri-
mers que hem implantat aquesta pràctica,
avui ja adoptada per altres colles. Hem
aconseguit que les nostres companyes vin-
guessin a Núria amb banyador.

—Wandervögel catalans?

—Sí, però sense imitació. Espontània-
ment. Ens banyem, caminem i cantem com
ells perquè això és natural i bell. Com ells,
també, hem arribat al nu-
disme d'una manera na-
tural. Una particularitat
de les nostres excursions
és que ens proposem tem-
es de conversa.

—Quins temes?

—Diversos. Per exem-
ple, sobre indumentària,
massatge, declamació...

—També?

—A propòsit! Per tal
que vegi que no som fan-
tastes, li diré que l'única
obra que hem representat
és *El triomf de la carn*,
de Russiñol, una sàtira
del vegetarisme. No cal
dir que ens fa molta grà-
cia...

Què diu, doncs, Ches-
terton, de la «ferocitat
vegetariana»? Deu pen-
sar en Bernard Shaw...
En tot cas, aquesta fero-
citat jauria dessota un
llençol de pladidesa. Fi-
xeu-vos amb aquests ve-
getarians. Són gent po-
lida, de dents blanques,
ull net i cabell allisat i fi
com pèl de conill. Duen
una rosa de sol a cada
galta que l'aire de munt-
anya no els la deixa apar-
gar. Exhalen una frescor
de cosa viva, un xic em-
badalida...

N'hi ha un que, amb
actitud hieràtica, va res-
seguint la paret de puntetes i, de tant en
tant, estén els braços i fa una flexió lenta
de genolls. Un altre es llença en l'aire vi-
brant d'energia. Un grup de nois i noies
fa moviments de conjunt.

—Els «Amics del Sol» són lliures com
el vent. No tenim local, ni junta, ni caixa,
no-res! I fa molts anys que existim! Con-
voquem les reunions per les sis del matí, a
l'aire lliure. Qui tingui interès, que vingui!
Els que assisteixen prenen els acords. I a
l'excursió ve qui vol. Tant podem ésser
tres, com trenta, com dos cents. Sempre
procurem que hi hagi èxit. Així que hi
ha una pesseta en caixa es gasta. Hem edi-
tat cançons de camí i conferències, que re-
partim gratuïtament, i ho hem pagat dels
donatius voluntaris dels «Amics»...

Des del meu recó, com un Rei Herodes,
segueixo les evolucions d'una petita Salo-
mè plena de gràcia.

—La dansa plau als déus, amic. Digueu-
me coses de les vostres danses...

—Més que una qüestió de mísica, la
nostra dansa és una qüestió d'esperit...

Quina gràcia té aquesta menuda!
—La dansa en comú fa néixer un senti-
ment de simpatia que...

Un xicot obre una porta que dona a un
pati i entra una alenada d'aire gelat que no
fa cap impressió a ningú.

—Escolteu. I el vostre camp nudista? El
vostre Nachendorf?

Una renglera de noies avança rítmica-
ment cap a nosaltres.

—Ah! És al Palau!

—Al Palau?

—Sí. Al «Palau dels Amics del Sol».

El paradís de can Galopa

Estació de La Floresta. Fem un xic de
marxa enllà i enfilem cap a Can Bus-
quets. Baixem per un corriol com una veta
i arribem al fons de la vall. Uns filets d'ai-
gua llisquen com serps i van trenant-se
cantant en veu baixa. Fa un dia fred, tapat,
immòbil. Només se sent la cançó del riu i la
de les meves sabates sobre les pedres de la
riba.

Hi seran els nudistes? Fa mitja hora que
caminem. S'alça un crit com una alosa i
s'ajoca en el silenci. És d'un caçador. Som
a la Font del Bon Pastor. Bevem-hi un raig
d'aigua fresca.

—A Can Galopa?

—Amunt, a mà dreta.

Saltem la riera, passem per dessota la
casa i seguim enllà. Alto. Ha d'ésser per
aquí. Sentim unes rialles llunyanes, un xis-
cle, una veu sonora. Hi correm. Ja els te-
nim.

—Sí, sí. Aquestes tres feixes escalonades
són el «Palau dels Amics del Sol». En l'una,
aplanada com una pista, homes amb slip i
dones amb banyador corren rient darrera
una pilota. En les altres dues de més amunt,
nois i noies, vestits també així, es lliuren
a exercicis de sueca.

Es el Paradís de Can Galopa.

—Dos dits de roba, però ja no és el nu
integral...

—Avui passen caçadors i no volem con-
flictes. I per jeure al «Solàrium del Nu»,
que és aquí sobre mateix, no fa bo. No-
més podem pendre el bany d'aire i de llum.

Es un redactor d'Iniciates qui em parla.
Revista individualista, vegetariana i idista.
La única que fa una companyia decidida a
favor del nudisme integral.

—Han tingut mai algun incident?

—Un company detingut unes quantes ho-

res a Montgat, i un llarg interrogatori d'un
carrabiner a la frontera francesa. Però hem
acampat nus als Pirineus—davant les ten-
des d'uns nudistes francesos—i no pas-
sà res. També hem fet nudisme integral,
homes i dones en comú, a Gavà, a la Cos-
ta Brava, etc...

El meu interlocutor està dinant—pa inte-
gral, taronges—assegut gairebé nu damunt
un marge.

Amb el fred d'avui a l'Ateneu tot tan-
tancat i amb calefacció, es deuen glaçar.

Un pinsà ve a picar les molles de pa.

Nudistes catalans fent rítmica a la platja

a botre de puntetes amb els seus peus lluent.

Es el primer nudista que vaig conèixer.
Parlàrem de coses nostres. Es a dir: ell,
parlà. Del llac de Ginebra, de la platja de
Cabo Juby, del fart de córrer de Xauen, i
de l'anada a París a peu—amb En Pata-
kot—i de la seva aparició a les piscines fran-
ceses.

—Els francesos? No-res, home! Caga-
ferro! Són blancs... Nosaltres dúiem un
mes de córrer nus pels camps de França.
Estàvem el que se'n diu fermes. Pugem a la
palanca i jo marco el salt del pebre i En Pa-
takot el de la regalèsia... T'asseguro que
van quedar clavats.

—I això del nudisme...?

—Em ve d'«El Drapaire». Te'n recordes
d'«El Drapaire»? Era aquell dandi del «Qua-
tre Vents» que es duia tovallola a part
pels dits del peu... Va agafar la ceba de la
boxa. I un dia que fèiem footing pel Prat,
a les envistes del riu vam trobar dues do-
nes nues com sardines. Eren alemanyes.
Jo volia tornar-me'n perquè no sabia on
mirar, però «El Drapaire» s'hi va fer amic
i al cap de poc temps tot era Kuhne, i la
vida natural, i el nudisme, i què sé jo!
Res, que va deixar l'oficina, es va fer dra-
paire—ofici d'aire lliure—i un bon dia em
convidà a anar a viure amb ell a un hort
que s'havia comprat sobre Molins de Rei.

Nudistes en un bosquet de Gavà

Era al mes de juny. Jo treballava a «La
Maquinista» rebent una caldera que hi
havia al pati. Tot el sant dia dintre aquell
pou de ferro, amb el sol al cap, ventant
cops a tort i a dret. Entre el soroll i la calda
em tornava boig. De tant en tant havia
d'enfil·lar-me i treure el cap al defora per
respirar. Aleshores, per damunt la paret del
pati, entre dues cases, veia el mar que gu-
spirejava com un bras de frescor. La bri-
seta m'assecava la suor dels ulls, i només
d'ensumar-la em venia una esgarifança a
l'espinada.

Un dia no vaig poder més. Vaig saltar la
caldera, vaig saltar la paret, i vaig saltar
a l'aigua. A cada cabussó sentia una fres-
coreta als ronyons i veia el solet com jugava
al fons i l'omplia de pedreria.

—Bixint de l'aigua vaig anar a Molins
de Rei. «El Drapaire» ja anava ben nu.
Mentre jo em despallava, me'l mirava de
reüll pensant: «Si em toca, li pego un cal-
bot com un tro.» Però, no. S'ho prenia se-
riosament. Treballàvem la terra, preparà-
vem el menjar — trencar avellanes, trinxar
blat, fer amanides — i em donava confer-
rències. Em va parlar del tomàquet, de la ta-

Freikörperkultur i el nom d'una revista,
Schönheit du Dich? (Te'n dones vergonya?)
arriba a plantar cara. A més d'aquesta i de
les esmentades, pels quioscos, estacions, li-
bries i biblioteques d'Alemanya, exhibint
a llur portada fotografies de nu integral, hi
ha, encara, *Der Rhythmusucher, Ideal-Le-
bens Bund, Leben und Sonne, Die Schön-
heit, Neue sexual Ethik, A. S. A., Die Kör-
perkultur in Film, Kultur-Album, Die Freu-
de, Die freie Körperkultur, Freie Lebens-
gestaltung, Die Nacht Kultur, Bewegung, Lichtfreude, Schönheit in Film...* que ser-
veixen, totes, el culte del *Freiheitspark*.
A Berlín, al teatre Piscator, s'ha donat una
representació teatral amb artistes completa-
ment nus. A Finlàndia, a Dinamarca, a
Suïssa, a Rússia, els nudistes són a milers.
A Viena, fa uns tres anys, d'un tramvia es-
tant, tornant de Schönbrunn, vaig veure un
parc on homes i dones jugaven a pilota ben
nus. A França, a més a més de les moltes
colònies escampades pel país, els nudistes te-
nen, prop de París, l'illa de Villennes (*Ile
Heureuse*) on practiquen el nu.

I a Barcelona?

Els «Wandervögel» catalans

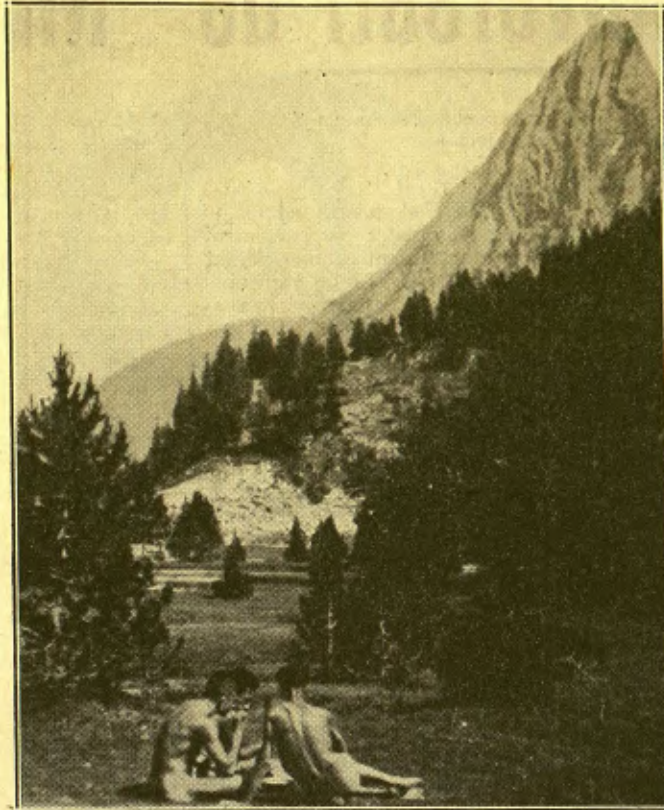
Som al Casal Lleidatà. Avui els «Amics
del Sol» hi tenen classe de rítmica.

—El company professor actualment és a
París. Es un ex-deixeble del germà de la
Duncan i ha creat amb els «Amics» aques-
ta secció de rítmica, només pel nostre es-
plai, que ha estat admirada per altres dei-
xebles de Duncan que han vingut a visi-
tar-nos.

Els homes van nus, cobert només el se-
xe per un slip reduït al mínim. Les noies
duen unes túniques blanques que transpa-
ren el cos.

Tots són joves, vists, de pell colrada.
Evolucionen, descalços, damunt el mo-
saic d'una sala espaiosa.

—Tots som naturistes—ens explica un
d'ells—. És a dir, vegetarians amics de l'ai-
re, del sol, del mar...

Nudistes al llac de Sant Maurici (Pirineu)

—Es un parroquià de cada diumenge—
em diu.

El local és simple, però ben decorat. Fan
bonic aquells cossos nus, de pell colrada,
damunt el fons verd de la muntanya!

—Ha costat molt que les companyes prac-
tiquessin el nudisme?

—No gaire. Totes saben que el vestit és
una invenció superflua i obscena. El pudor,
una forma de la perversió.

—Ben mirat, aquest color de pell que vos-
tès tenen vesteix molt...

D'una tenda de campanya que està a
dues passes en surt un xicot, també amb
slip, que ha passat la nit a la muntanya.
Estem al gener.

Sóc l'únic que vaig vestit i em sento ri-
dicul. Em sembla que estic fent trampa...

—Només de veure-us, hom es convènç
tot seguit de la vostra bona fe. Però hi ha
gent que es creu que això del nudisme...

—No pot passar res. Que ha passat res,
per ventura, en els parcs nudistes d'Alema-
nya o de França? La gent ignora que no-
altres som nudistes per higiene, per moral i
per estètica. Les sensacions de vergonya o
de pecat davant el nu són impressions ar-
tificials adquirides per atavisme. Cal al-
liberar-nos d'aquests prejudicis! El nudis-
me fa fer un giravolt al món, comença una
nova era. L'home moralment nu no serà
ni groller ni obsc, la dona no serà coque-
ta. Hi haurà més simplicitat i més fran-
quesa. La veritat va nua. Despullen-vos i
veureu quina sensació de veritat, de lliber-
tat...

Ha deixat la taronja encetada i un tros
de pa damunt l'herba. La pell del cos se li
ha envermel·lit un xic. El pinsà s'espera a
dos metres.

—La inquietud sexual és la malaltia de
l'ànima moderna. Només pot curar-se prac-
ticant el nudisme. El nu absolut es cast.
Mireu com al music-hall l'han reemplaçat
pel mig-nu...

Torna a menjar i el pinsà s'atansa.

A la feixa de baix pleguem els jocs.

Tothom s'espavila pel dinar.

Una columneta de fum s'enfila enlaire.

—Tots són vegetarians?

—Naturalment! No tots, però, són fru-
gívor.

—Esteu en contacte amb els nudistes de
fora?

—Sí. El corresponal de *Vivre* a Barce-
lona ajuda ara a *Iniciates*, als «Amics del
Sol» i a la Societat Naturista, en l'esforç
conjunt per tal d'adquirir un camp pels vol-
tants de Barcelona, i si pot ésser prop del
mar, on poder practicar, sense por d'ésser
moïestats, el nudisme integral. Aleshores
veureu l'embranchida que pendrà el movi-
ment i els resultats magnífics del nostre sis-
tema...

Ha acabat de dinar. El pinsà alça el vol,
dibuixa una corona damunt el seu cap esbu-
llat d'apòstol i desapareix.

M'acomio.

—Salut!

—Salut!

Dues noies seuen a l'herba del camí. A
la motxilla es veuen figues, taronges, po-
mes, pa integral...

Una d'elles crida:

—Maria! Vina aquí amb nosaltres, que
estarem com unes reïnes!

—Em giro, i entre el fullam veig una si-
lueta d'home, nua i colrada com la del po-
brissó d'Assís, que em crida:

—Salut! I no oblideu que l'esdevenidor
és nostre...

JOAN ALAVEDRA

ABRICS

La millor col·lecció
els millors preus
Les millors classes

F. VEHILS VIDAL

Abric reclat . . . 75 ptes.
Abric novet . . . 90 ptes.
Abric fantasia . . . 125 ptes.
Abric Austràlia . . . 150 ptes.
Abric folro camussa . 175 ptes.
Trinxera des de . . . 35 ptes.

PLOMES ANGLESES 20 PTES.

Plaça d'Antoni López, 15

URALITA
LA MEJOR TUBERIA PARA CONDUCCIONES A PRESION

Telèf. 16556. - Barcelona

URODONAL

treu el dolor
de ronyons
perque
dissolt
l'àcid úric

Estic satisfet del
resultats obtinguts amb
URODONAL en tots
els casos en que estic
indicat.

DR. DOMINGUEZ RODRIGUEZ
Catedrático de la Facultad
de Medicina de Sevilla

Les dues ciutats

En aquests temps de confusió política tots ens veiem sovint sol·licitats a dir el que pensem, i una de les coses que, a jutjar per les preguntes que ens fan, excita més la curiositat, és la contradicció que diuen que hi ha entre l'agitació republicana de l'ambient polític de Madrid i la tranquil·litat aparent del de Barcelona.

Cada dia ens sembla més arriscat voler tenir una opinió personal sobre aquests problemes, essencialment empírics. Però, cas que aquella contradicció sigui certa, no trobem que sigui una novetat. Molt abans d'ara havíem observat que l'aparell polític de Madrid i el de Barcelona no són iguals ni rutllen de la mateixa manera. I no creiem que sigui degut a diferències ètniques i de raça com es suposa massa sovint, sinó una conseqüència molt natural de la participació diferent de les dues ciutats en el govern d'Espanya, i en general, en la funció de governar.

A Madrid, com en altres capitals d'Estat, fa molt de temps que fer política és una carrera. A Barcelona, això data de tan poc temps, que potser no passa d'un quart de segle. La carrera política a Madrid té, com totes les carreres, diferents graus d'ascensió, de governador a ministre, que depenen de la voluntat dels partits que formen els Governos, i no del sufragi popular. La carrera política a Barcelona no passa per l'escala dels nomenaments governatius ni sol tenir com a terme normal un ministeri, sinó que passa per càrrecs públics d'elecció popular que tenen com a terme natural un lloc al Parlament. Els polítics de Madrid, de cara a les qüestions de caràcter general, estan acostumats a manar el poble i es preparen per a saber manar, mentre que els de Barcelona estan més acostumats a protestar i tota l'autoritat els ve de la manera com han sabut representar les protestes de la multitud. Els de Madrid saben que les forces armades de l'Estat, exèrcit, guàrdia civil i policia, una vegada o altra han estat o poden estar a les seves ordres personals; però els de Barcelona, sense cap excepció, han estat sempre allunyats de tot contacte amb aquelles forces i les han hagudes de veure com elements estranys de coacció. I per últim, una part considerable de la massa a Madrid depèn, de manera directa o indirecta, del funcionament regular dels organismes polítics, i a Barcelona aquesta part de la massa representa una proporció modesta en el conjunt de la ciutat. Això fa que els polítics de Madrid judiquin els esdeveniments públics segons les majors o menors facilitats d'arribar a governar i que els de Barcelona els judiquin segons les majors o menors facilitats de guanyar el vot popular per administrar les Corporacions catalanes o representar aspiracions concretes de Catalunya al Parlament.

Si es tenen en compte aquestes diferències, es pot comprendre que a Madrid una qüestió de règim polític o de forma de govern tingui la importància d'una cosa essencial o de l'única cosa veritablement essencial, i que preocupin molt menys les qüestions concretes que en l'ordre social o polític solen ésser el motiu de les nostres agitacions locals. Com també es pot comprendre la contrària, o sigui, que a Barcelona apassionin més les qüestions concretes de la nostra vida pública que la del canvi de règim o de govern. Aquest canvi pot ésser per Madrid en un moment donat la solució de tots els problemes vius que poden resumir-se en saber qui ha de governar; però a Barcelona, vulguem o no, el que preocupa la gran massa a l'hora d'aquest canvi és pensar com voldrà entendre i tractar les nostres coses el que vingui a governar.

Voler suposar que si a Barcelona no hi ha, com diuen, la mateixa agitació republicana que a Madrid és per manca de republicans, vol dir no conèixer el pensament polític de Barcelona. El que manca precisament aquí és sentiment monàrquic. En totes les coses catalanes, durant alguns anys hem viscut en república, dintre d'un règim d'opinió que no ha tingut altra font de sobirania que el sufragi. Durant el temps de la dictadura, la poca gent de cara

i ulls que feia costat a la comparsa del règim, ho feia per una preocupació malaltissa de pau social; però llevat de mitja dotzena de famílies que conserven, per motius tradicionals, un sentit fervor dinàstic, ni els comparses ni els caps que a Catalunya van sostenir la dictadura, tenien per la monarquia altra devoció que l'agraïment d'un poder transitori que no havien somiat mai o la protecció més o menys teòrica d'un parallamps. Els mateixos homes de la Lliga, bescantats perquè accepten la monarquia, no l'accepten pas per sentiment. Tothom sap que del primer al darrer segueixen en les coses estranyes al seu catalanisme la màxima popular que val més boig conegut que savi per conèixer. Si algun dia arribés a trontollar la monarquia, ens sembla difícil que sortís d'aquí molta gent a voler jugar-se la vida per aguantar-la, encara que en pugui sortir més que molta a defensar principis i coses, potser més coses que principis, que es pretengui confondre en un mateix trontollament.

El que hi ha és que el republicanisme de Madrid no respon exactament a les mateixes causes que el d'aquí, ni és de fet tan permanent. L'aparell polític de Madrid, que és tal com l'hem explicat, ha vingut reposant des de gairebé sempre en una monarquia que ha estat entesa a la manera d'un poder personal, acceptat a gratient com a única font de sobirania. El tòpic de voler tenir una monarquia constitucional a l'anglesa no ha passat mai d'un tòpic. En les agrupacions governamentals no hi ha un partit ni un home que pugui, ni vulgui, ni sàpiga habitar-se al mecanisme rígid i automàtic de la democràcia anglesa. El desig i la il·lusió hi són, però la voluntat i el sentiment fallen. Fins els homes més ben intencionats, més allunyats de tot partidisme, quan surten per necessitat patriòtica a parlar en ciutadà al poble, solen pendre una posició que recolza en el poder personal de la Corona, bé sigui per a fer-li avinent que ha governat amb error com si la seva funció fos governar, bé sigui per malparlar dels partits que no han sabut ajudar-la. Ara s'ha romput el pacte tàcit que subordinava el funcionament normal de l'aparell polític a l'acceptació del poder personal de la monarquia, i com sempre que hi ha ruptura de pacte, ha esclatat la baralla sobre de qui en té la culpa. Aquesta baralla és l'element passional de l'actual agitació republicana.

Per això és perfectament explicable el fet que sorprenen tanta gent, que un gran nombre d'antics monàrquics i de fills o parents d'antics monàrquics nodreixin i donin el to als actuals partits republicans. Aquesta situació va definir-la en termes molt sentits el vell polític conservador que, espurnejant-li els ulls, va renunciar en solemne reunió pública a servir mai més senyors que cregués poc lleials. Tan natural va semblar a tothom que el vell governant digués que, en governar, havia servit el seu senyor, que també tothom va trobar just que el vell servidor es queixés davant del poble dels greuges rebuts. Ningú no va pensar que dintre d'un règim constitucional a l'anglesa cap governant no creu que hagi estat ni pogut ésser un servidor de la Corona, sinó un representant de la voluntat del poble que el rei d'Anglaterra, en nom de l'Estat, ha reconegut amb un acte d'acatament a la sobirania del país. Un governant anglès en desgràcia es queixa del poble o del partit que l'ha avorrit, i alguna vegada se'n va a demanar el consol de l'amistat règia que no pot fer res més que consolar-lo; però un governant espanyol en desgràcia es queixa de la Corona i se'n va a demanar el consol del poble. És natural, i és humà, i és inevitable, viscudes així les coses, que en moments greus per la dignitat personal, els vells servidors i els que es preparaven a ésser-ho, sentin com a pròpia l'ofensa, i avançant un pas més, en lloc de demanar al poble un consol, li demanin una revenja.

Tot això pot explicar en bona part, no el republicanisme de Madrid, que en l'aspecte doctrinal és com el de tot arreu, sinó aquella diferència de vibració que diuen que hi ha entre l'opinió republicana de Madrid i la de Barcelona. La doctrina més inofensiva s'inflama si es posa en contacte amb el foc d'una passió personal, i és evident que aquesta passió no pot tenir a Barcelona el mateix grau d'intensitat que a Madrid. Els greuges d'aquí són tot d'una altra mena que els greuges personals d'una ruptura de pacte, i són d'una tal naturalesa que, sense cap confiança en el règim que els ha produït, la gent vacilla a posar massa confiança — que si no és cega no pot ésser apassionada — en el tracte futur d'un règim distint.

No direm que estem convençuts d'haver encertat una explicació que som tants a voler trobar. Però des d'un punt de vista purament objectiu, potser no estem molt lluny de la veritat. El pla polític de Madrid, en aquesta hora de plantejament, és clar i senzill, siguin quines siguin les derivacions futures. Es tracta d'una lluita pel poder entre amics i adversaris de la monarquia que poden arribar a una treva com poden aspirar, segons les relacions personals de cada part, a resoldre el problema, si es fes necessari, amb elements propis d'un cop d'Estat. El pla polític de Barcelona és més complex i pot dependre en part, però no exclusivament, de la mateixa lluita pel poder, sense que pugui aspirar a una solució amb aquells mateixos elements de cop d'Estat que de fet li són estranys. És possible que quan el fet de Madrid acabi, el de Barcelona comenci. I ningú no pot endevinar si, pel curs fatal dels esdeveniments, els esforços en part divergents de les dues ciutats acabaran junts per donar la preferència a redactar una nova llei com a moderna vestimenta d'un vell esperit o a estructurar amb un esperit nou els instruments de govern d'una democràcia veritable.

AMADEU HURTADO

Mirant a fora

Abundància de personal

El francès mitjà es pregunta com pot ésser tan difícil formar un ministeri havent-hi tantes persones que es moren de ganes d'ésser alguna cosa.

Heus aquí unes xifres que passen per autèntiques: Tardieu, que és amic de Laval, rebé, diumenge de la setmana passada, cinquanta una crides telefòniques d'altres tantes persones que demanaven ésser recomanades al nou president del Consell, per arregar una cartera o almenys una subsecretaria. Entre aquests pidolaires, set, més modestos, s'oferien humilment pel subsecretariat de l'Ensenyament tècnic.

El preu de la glòria

La comtessa de Noailles ha rebut la creu de comendador de la Legió d'Honor. Amb aquest motiu, ha estat impressionat un film parlant, al jardí de les Tulleries. La comtessa, prop d'un brollador, ha fet un discurs. La cosa ha anat tan bé, que el director d'escena, engrescat, abraça la comtessa. Un dels presents diu:

—Quina llàstima! Tan bé que hauria acabat la pel·lícula amb aquesta abraçada.

—Però, què dirien?—fa el director.

—Res—contesta la comtessa—. El meu marit ja hi està acostumat. Sóc la dona més abraçada de França.

El culte de Wotan

El general Ludendorff ha abandonat la política activa per dedicar-se a la propaganda religiosa. No fa gaire deia en un discurs: «Alemanya només podrà pensar en la seva regeneració quan el poble alemany hagi abjurat el catolicisme i el protestantisme per adorar els vells déus germànics.»

El vell general ha fundat una secta religiosa que practica el culte de Wotan, déu molt conegut al cinquè pis del nostre Liceu. Amb destinació a cementiri dels adeptes de la nova secta anomenada Tannenberg Bund, Ludendorff ha comprat, al poble westfalià de Zeelenfeld, un gran terreny, contigu a la propietat que hi posseïa. Han estat tants els adeptes d'aquest poble que han abjurat del luteranisme, que el pastor s'ha queixat al Concili de l'Església reformada, de la propaganda anti-cristiana de Ludendorff.

—Ja som perseguits com els primers cristians; aviat tindrem màrtirs i tot—deia el general.

Un diputat centrista, en saber-ho, exclamà:

—I un boig així ha estat més poderós que el mateix Kaiser, durant la guerra?

La "Divina Comèdia" feixista

En la persona de Virgilio Florentino ha sortit un èmul modern del Dant. Segons sembla, aquell poeta acaba d'escriure una Divina Comèdia l'heroi de la qual és Mussolini. El poema podrà titular-se, doncs, La Mussolinada, seguint autoritzats exemples d'altres epopeies.

Segons l'anàlisi que en fa L'Europe Nouvelle, expliquem l'argument del poema.

Dant, la Verge i el Soldat desconegut demanen una intervenció celestial que salvi Itàlia. Déu envia a la terra l'arcàngel Gabriel i aquest designa Benito Mussolini com a salvador.

L'acció del poema es descabdella entre març de 1919 i octubre de 1922; acaba amb la Marxa sobre Roma. Hi ha vint-i-set cantos. En el primer, després d'haver acceptat Mussolini la seva missió, el diable s'escarrassa per tal d'espantar els plans del salvador: fa anar un delegat seu a Versalles i, per boca del president Wilson, insinua que no ha estat Itàlia la vencedora d'Austria, sinó Iugoslàvia. En un altre cant, l'ombra de Garibaldi apareix a D'Annunzio i li demana que marxi a la Conquesta de Fiume. El diable prova de llançar Giolitti contra el grandiloqüent poetissim, però el cel tramet a la terra un cor d'àngels que defensen el futur conquistador de Fiume. A l'últim, abans de la Marxa sobre Roma, Mussolini puja al cel i Déu mateix li fa saber el brillant esdevenidor del feixisme i de la Itàlia catòlica. Després de la conquesta de la capital, s'obren les portes de la basílica de Sant Pere i hi surt el Papa a beneir la victòria definitiva del feixisme.

Un dirigible rus

D'ençà del dia — de l'estiu de l'any passat — en què el Graf Zeppelin del Dr. Eckener volà sobre Moscou, els russos tenen unes ganes molt vives de tenir un zeppelin. Actualment, un dels principals col·laboradors del Dr. Eckener dona un seguit de conferències a Rússia a fi de popularitzar la idea i encoratjar les subscripcions obertes per tal de construir el primer zeppelin rus, que portarà el nom de Vorotxilov, en honor del comissari de guerra.

Alemanya, diu el Dr. Wilke, posarà de bona gana els seus tècnics i el seu utilatge a disposició de Rússia, país on el dirigible té un gran esdevenidor a causa de les dimensions del seu territori i també perquè la U. R. S. S. posseeix unes grans reserves d'heli. Per la seva banda, la Societat Zeppelin podrà comprar heli rus, que no li resultarà tan car com l'americà.

Sembla que les conferències del Dr. Wilke han tingut molt d'èxit, tant que ja hi ha diuen — un milió de rubles recollits per a la construcció del Vorotxilov.

Obres d'Arquitectura, Escultura, Pintura, etc. Antic i modern
Llibres d'Art
BANYS NOUS, 5
Telèfon 20542

PIERRE LAVAL

La constitució treballosa, la vida breu, primparada i la mort sobtada i fàcil del Ministeri francès presidit per M. Steeg ha demostrat, un cop més i definitivament, que a la França dels nostres dies els Governos de partit són inestables. Pierre Laval ha format un Ministeri de concentració que s'ha presentat a la Cambra i ha obtingut l'èxit més falaguer. L'anterior concentració, presidida per Tardieu, va tenir una vida molt duradora. De manera que el Gabinet Steeg ha fet el paper de mer parèntesi en-

rien col·lisions violentes que paralyzarien els rodages de la vida pública de la nació. Anglaterra, fins avui, és l'exemple típic d'aquest sistema.

Però a França mana el Parlament: ¿qui ha de fer de poder moderador? El mateix Parlament. Però, de quina manera? Automàticament aquesta funció ha de caure sobre el poder executiu, el Govern. Un governant francès, no tan solament representa el seu partit, sinó que, de fet, ha d'arbitrar entre tots els partits representats a la Cambra. I la fórmula que es presta més a la realització d'aquest comès és la del Ministeri de concentració. I els homes més aptes de presidir-los, no són aquells que tenen l'esperit de partit més ficat al cos; tot el contrari. Sinó aquells que saben més d'anar sols i d'harmonitzar els interessos dels altres. Un governant francès té més talla com més sap de coordinar coses més llunyanes. Estem al si de la democràcia menys gregària d'Europa.

Per això Briand ha estat l'home que ha governat més de la França. I es comprèn també que, entrenant per aquest exercici, hagi pogut operar internacionalment amb l'extraordinària habilitat diplomàtica que caracteritza l'última etapa de la seva vida.

En una democràcia, aquest sistema de matisació i equilibri de petits grups és el que fa possible el govern dels més aptes, esdevinguts necessaris. Desapareix el perill de la demagògia i el despotisme, perquè el governant indiscutible només hi arriba a força d'ésser comprensiu i ponderat.

I encara que aquesta constitució natural de França sigui incodificable, no vol dir que no sigui ferma i eficaç. Tampoc hi ha codi constitucional a Anglaterra. En canvi, a Espanya, en sobren.

Voldríem que els polítics catalans meditésin aquest esperit de la política francesa; aquest ésser compatibles els matisos amb el conjunt. Aquest art d'aprofitar els homes sense claudicació per banda de ningú. Aquesta circulació de la sang tan perfecta.

Només així pot trobar-se «l'home» cada moment. Ara mateix, Poincaré sembla definitivament retirat. Briand, a causa dels seus anys, necessita trobar un successor en aquesta missió d'alta política; Tardieu, amb tots els seus grans mèrits, no és l'home ideal. El seu excés de caràcter organitzador fa que, sense voler, sigui home de combat. No és de cap partit; però el congria al seu voltant, sense voler, i també, sense voler-ho ell, amb un accentuat caràcter conservador. Mentalitat que no és essencialment de dreta, caràcter que simpatitza cordialment amb les dretes.

I Briand, sembla, té posades totes les seves preferències en Pierre Laval. En un dels últims Ministeris va donar-li la cartera de Justícia, perquè pogués fer de vice-president del Consell. I en el darrer govern Tardieu, amb la resolució que va donar a la qüestió complicada de les assegurances socials, va fer-se conèixer com un personatge de primer rengle.

Ara, a la Cambra, ha obtingut el concurs d'elements fins ara hostils; és innegable que les seves dots d'atracció són força remarcables. ¿Serà Pierre Laval de la fusta d'aquells polítics que en aquest darrers grans anys, plens dels esdeveniments de més magnitud que recorda la història, han fet la França de la tercera República?

ROSSEND LLATES

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Fontbernàt

Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litíasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

Correr Hospital, 32 i Salmeron, 133

Plaça d'Antoni López, 15

Els millors materials per a la construcció

Telèf. 16556. - Barcelona

LA FELICITAT

Conte inèdit de MIQUEL LLOR

(Il·lustracions de Xavier Nogués)

Així que la senyoreta diu a l'aprenenta que ha d'anar a dur unes quantes peces de brodats perquè la senyora Pineda triï la que més li convingui, a la Menuda el cor ja li fa un salt, de l'alegria. Cert que no és el mateix estar-se tantes hores en aquell recó del taller, llevant bastes i enfilant granets (un de color per cada quinze de blancs), tan avorrit, fora de quan en troba algun de forat massa just per passar-hi l'agulla. D'un braçat, agafa el paquet, amb mirament, perquè el paper en un no res s'estripa, i surt.

Quina delícia! Poder passejar, així, en dia de feina, mentre tota la gent sol estar quieta, treballant amb por de l'encarregat, que va amunt i avall fregant-se les mans i amb un séc al front com tota la gent que té raó. És a entrada de foc i els aparadors lluen ben encesos. Talment com si anés amb tren, cada un dels aparadors ve a ésser una estació; com aleshores que a casa seva tenien el nen a dida i un diumenge el van anar a veure. No feia ni calor ni fred; l'angúnia només era allò de no saber estar-se de pensar que l'endemà fóra dilluns i caldria seure de nou amb la capsa dels granets a la falda, tan lluent que us arriben a fer mal d'ulls.

La Menuda camina amb compte; avui al migdia ha plogut i tem que la mullena no li travessi la sabata, poc o molt esbotzada. Fins estranyesa sent de veure els carrers tan plens de persones que van i vénen amb aire de passejar; tot de noies i mares, que no els falta res al damunt, s'aturen davant dels aparadors de pells i guants i collarets i arracades, amb ulls d'adividesa, com si encara no en tinguessin prou.

Tanmateix, ara ella també pot fer com aquelles senyores: anar a poc a poc i aturar-se si vol. A casa la Pineda, rai! és lluny; i la senyoreta, tan enfeïnada sempre, ni se n'adonaria.

Tot passant, la Menuda veu de cua d'ull la freda botiga, buida sempre, amb les quatre o cinc grans caixes de ferro a dins, i unes altres de molt petites: guardioles amb panys misteriosos que ningú del món no podria obrir. Cert que fóra la que a ella li hauria convingut; no pas aquella altra, de terrissa! Un cop era el germà que li feia fonedissos els centims amb l'ajut d'un mànec de cullera; l'altre dia la mare, que li buidava tota a fi d'anar a comprar cafè, perquè havia vingut a veure'ls la tia de Sans i, com que era divendres!...

Enllà!... Ara sí que veu un aparador de debò, complet com un dinar de Nadal. Moneders que ni de porcellana; agulles de pit enlluernadores; collarets blaus, rosats, negres. I aquell de davant de tot? Senyor del cel! Com un raim, verdoscenc, tornasolat. I aquells altres, amb tot de llàgrimes i una gran pedra al mig, com un confit. La Menuda pensa que si per una d'aquelles sorts fos seu, no es podria estar de posar-se'l a la boca. Confits divins! Bombons negres, traidors: com el que li va donar la senyoreta un dia que estava de bona

desesperadament, furiosament; goig i tortura d'assaborir l'excel·lència d'aquelles coses que teniu a l'abast de la mà i que una força cruel no les deixa ésser vostres.

Es distreu amb la claror d'un fanal de castanyera, una mica solitari dins l'aurèola de la boirina capvespral; castanyera de barri de senyors, vora la plaça de Catalunya, flairosa de pomes al caliu!... Sort que troba un pedris de seguida; no sap

que enamora! En canvi, les dones poden vestir-se amb robes de seda i pintar-se els llavis i dur capell, com ara aquelles senyores que miraven aparadors...

—Ja ho sap la teva mare que t'estàs aquí?—li diu una veu, ben a frec, i que de bell antuvi la fa estremir. És la Tere-sina, la veïna, de l'altre carrer, aprenenta d'un enquadernador.

—No veus que treballo?—observa la Me-

ni no tingués peus, i aquell bategar furios del cor dins la mica de vestit encongít, posat de gairell; l'ombra de cendra entorn dels ulls frisats, la maranya dels cabells, el tros de puny de la garibaldina que surt mig pam per sota la mànega...

La senyoreta se li acostava i li pregunta molt seriosa:

—Quina ha triat, la senyora Pineda?

Cap resposta; només un tremolor als ulls i l'intent de somriure al llavi. Fins que articula, amb més o menys dificultat:

—N'he... n'he perdut dues—i ja no pot dir res més; però tampoc no cal. El rostre de la senyoreta esdevé més seriós; mana, molt eixuta:

—Vina.

Se l'emporta al recambró dels mostraris. L'una davant de l'altra; la mà de la senyoreta s'aixeca; la Menuda torna a cloure els ulls. I ves, que la mà se li posa a la galta, però sense gens de violència, ans bé dirieu que és un afalac; mà desvesada, que també tremola poc o molt. La Menuda obre els ulls, encara més espaordida que abans, i s'adona del bell somriure de la senyoreta.

—Quan jo era aprenenta, anant amb un paquet així, em va caure en un sot d'aigua bruta. Eren coses de valor!—i com si parlés per ella sola, va dient, estremida:—Ja sé què és aquesta angúnia, sense ningú que et faci companyia quan som petits...

Es tan bona la mà, que la Menuda es sent alliberada de tots els nusos que li trabaven el cos. Ara sí que es troba cansada! Però és tan còmoda aquella mà, que hi rechina la galta com en un coixí tebi. Pla que s'hi adormiria!

Fins li besa el cap del dit, tot aspre de les punxades de l'agulla de cosir. Ara sí que troba a faltar els renys!

La veu de la senyoreta reprèn amb la mateixa dolcesa:

—Ara, vés; ja s'acosta l'hora de plegar. Té; agafa el tramvia i berena.

Prou que la Menuda li diria tot de grans coses, però són tantes i tan meravelloses les sorpreses, que no li acut cap mot. Vinga mirar la senyoreta amb ulls molt rodons i prou!

Surt del taller amb les dues monedes de plata regalades, una a cada mà. De tant en tant les prem una mica perquè encara no s'ho creu. Corre i corre. Ronda amunt, cap

per què les cames li flaquesen. Per un moment, li ha semblat com si l'enlluernessin els granets de vidre que enflaïen hores i hores; quinze de blancs i un de color; i el brunzit de les màquines de cosir; i aquella mena de baf agre de quan les oficials planxen randes humils.

Però de seguida es retorna.

Tanmateix és massa lluny a casa la Pineda! Si altre no, al taller esteu més abrigats; però les hores van més a poc a poc; encara millor, perquè així no has de tornar tan aviat a casa i trobar-los que ja es ballen; i el nen plora sempre de mal de ventre. I la mare, que t'ha dit que des d'any nou començaràs a rentar els plats tres cops a la setmana; i si no vas a dormir de seguida, el fred se t'apodera; però si t'hi fan anar d'hora, sense bressolar el nen, en un no res torna a ésser demà; i no et val que de tant en tant sigui diumenge, que no arriba mai i s'acaba de seguida!

A la tarda, al cinema, tot veient passar automòbils i lladres a dalt de cavall i noies ploroses, mig despullades, tot d'una et ve aquell sotrac de recordar que d'ara a unes quantes hores tornarà a ésser el matí, per enfilant granets, quinze de blancs per cada un de color.

La Menuda, un moment, preferiria ésser qualsevol d'aquelles estàtues que fan tants de gestos quietes a dalt de les baranes de la plaça. Ben cert que la del cavall s'assembla a la figura pintada a la capsa dels fíls, de casa, la qual caps a la mare prou li ha dit que havia estat plena de qui sap quina meravella de dolços. No els ha vist mai, però més de dues i més de tres vegades, acostant-se ben bé la caps a la cara, li ha semblat que descobria poc o molt la bona olor d'aquelles laminadures irreals; eterna caps buida, temptadora, enganyadora; felicitat inabastable!

La Menuda s'esgarrija de pensar que aquella estàtua que seu a dalt de cavall va tota mui i que rep la humitat del vespre. A més, és un pecat mortal; si el senyor vicari, de la doctrina, sabés que la mira, figureu-vos com la renyaria! Ell que s'enfuria perquè sap que sortint de la lliçó dels diumenges, la mainada se li'n va al cinema a veure com els xicots i les noies es besen. Cert que a la Menuda li faria fàstic que els llavis d'algu se li acostessin als seus! L'altra aprenenta, que ja té catorze anys i festeja, li ha dit que no hi entén perquè encara no és dona; que encara té les cames primes i no gens de pit. No; de pit, no gens; quina diferència entre la dona del cavall i ella! Si més aviat el té com el de l'home de l'altre costat de la plaça, que atura aquell gran cavall de carro per la regna!

De debò seran tan diferents com diuen les oficials, els homes de les dones? El senyor vicari prou que els diu que no es deixin acostar els xicots! Però els xicots tenen força i són valents, i de vegades fan cops de pedra i tenen una mena de lletjor

nuda, ensenyant el paquet de brodats; però es penedeix de seguida d'haver-ho dit; i un pudor inexplicable, una mena de necessitat, com una revenja, li fa corregir:—Però, a casa no volen pas que treballi; és la darrera setmana.

La veïna resta palplantada davant l'amiga; reflexiva perquè no l'entén bé.

—Doncs, què faràs?—interroga.

—Tornaré a col·legi; un col·legi particular, en un primer pis; juguem al jardí cada tarda i totes les nenes van amb uniforme.

—Uniforme?—repeteix la veïna amb els ulls molt oberts per la sorpresa.

—Ja me'l fan—assegura la Menuda amb un gran aplom que li calma el neguit que sent per les pròpies afirmacions.

—Que heu tret la rifa?—insisteix l'altra, maliciosa.

—No; però el papa és molt amic de l'amo de la fàbrica i guanya els diners que vol. Ell voldria que ens poséssim «barret», però la mama diu que li faria mal de cap. A mi em fan un abric blau amb una flor de pell al coll, i tinc un collaret que és tot de raim petits, amb una pedra al mig ben igual que un confit.

L'amiga observa, amb sornegueria: —Vés amb compte, quan surtis de casa tan mudada; no t'entrebanquessis amb aquella escala tan fosca!

—Es que canviarem de pis i tindrem mi-

nyona i...

Com que els ulls de l'altra es fixen amb obstinació en l'indret esbotzat de la sabata, la Menuda mou el peu com si hi hagués rebut una cremada. Interromp la relació i increpa amb duresa:

—No t'ho creus?

—Totes aquestes mentides, no són més que enveja, perquè veus que estreno abric.

I se'n va sense més ni més, amb una ganxota desdenyosa. La Menuda resta, derotada, amb l'amarguesa de les mentides inútils, que no li han servit ni per fer possible la il·lusió. Recull tan bé com pot el paquet i s'aixeca del pedris; mirará uns quants aparadors més... Aleshores és quan li acut el pensament de comptar les peces de brodats i és quan s'adona que de set que en duia només li'n queden cinc...

De seguida de la breu rodada de cap que la fa recalcar-se a un pal de tramvia, pensa que els brodats li hauran caigut entre els estrips del paper. De segur que seran al pedris on seia, perquè han d'ésser-hi, inevitablement; perquè necessita que hi siguin; perquè sí. Ja es figura la senyoreta: punys closos, crits, renys, esgüards d'iracúndia. No fóra un càstig de Nostre Senyor per les mentides de suara? Si gosés, s'agenollaria i tot! Sap que pregant de cor un parenostre a les Animes, es troba qualsevol cosa perduda...

Torna cap a la plaça, a poc a poc, rumiant el parenostre per les Animes, que s'estan molt tranquil·les, ulls enlaire, com si es banyessin, entre flames de cartó retallat, allí al teatre de sobre l'altar de la parroquia. El banc ja s'acosta; hi veu una cosa blanca. Senyor del cel, feu la gràcia! S'hi acostava d'un salt, i de tanta por com té d'enganyar-se, acluca els ulls...

No res; un paper qualsevol. No. A Nostre Senyor no li ha plagut perdonar-li les mentides. Caldria afrontar la ira de la senyoreta. Ves, com la dona que seu a dalt del cavall, amb un vaixell a la mà, somriu, malgrat la fredor del vespre! És feliç; no ha perdut res ni sent mal de cor, ni humitat a la planta dels peus, ni allò d'haver de tornar al taller, fatalment, com si anéssiu per un camí que es va fent estret i més estret, sense poder tornar enrera, mal se't cobreixi el cor i se't seguïn les cames; el taller al capdavant del camí. I, malgrat tot, seguir aviat, amb l'eixordadissa a les orelles del gran tumult dels camions, dels automòbils; les pampallugues als terrats, i el cec dels dècims; i la dona de les bombes, a punt per les criatures que tenen tot el que volen només que ho senyalin amb el dit; i la castanyera estarrufada com una marquesa, i la noia que crida els diaris amb veu de gegant. Tothom feliç; ningú més no ha perdut res, i tots es podrien posar a cantar! Ni aparadors resplendents, ni la meravella de passejar en dia de feina. La Menuda torna; torna, sola entre la munió; corre de tan d'esglai. Entra a la botiga, puja per l'escala amb els peus tan balbs que li fa l'efecte com

al Poble Sec. Ja li punxa l'enteniment la interrogació confusa de com esmerçará aquell tresor. No res de guardiola. Potser un collaret de vidres de color, de la mercaderia de prop de casa? Encara li sobriarien diners pel berenar, tal com li ha manat la senyoreta. Llavors l'estómac insisteix amb la seva reclamació exigent. Abans que tot, cal berenar.

Dubta un segon al mig d'aquell carrer

tan ample, de vora la baluerna del mercat. I veu parpellejar, a la manera del senyal d'un far, el llum d'una castanyera, no pas tan esbarjosa com la de la plaça de Catalunya, però envoltada per la mateixa flaire temptadora. Li comprará de tot.

Va i li compra de tot. Senyor del cel, quina paperinada! Tots els de casa en podran menjar. Però s'adona que no tindrà prou resistència per esperar-se. Allí, en aquell banc una mica aombrat per la soca de l'arbre que tapa el fanal, començarà la festa.

Desembolica la paperina. Cert que no sap amb què començar. Tanmateix, per una poma al caliu; dues alhora, flonges, regalimoses, d'una embriagadora mel calenta. Hi clava les dents. Senyor! Quina mena de fum tan saborós; si gairebé la mareja!...

I en aquella hora del vespre, entelada per la boirina suburbial que enlluenteix les voreres i esfuma i isola delicadament els fanals dels carrers, aquella persona de dotze anys, invisible en la fosca, palpita abrigada per l'ala de la felicitat, sota la resplendor serena dels grans estels de l'hivern.

lluna; enorme, que no li cabia a la boca i que li enroentí la llengua amb una mena de licor imprevisit, terrible i perfumat, que va fer-la ennuegar.

De segur que si en tingués a casa, no li farien basqueig com la pega-dolça dels diumenges, bo i asseguda al cinema, amb les companyes, i el nen a la falda. És aleshores quan l'estómac de la Menuda, a l'evocació de les laminadures, insinua la primera reclamació enèrgica: d'estómac d'infant de dotze anys, que duu els cabells tallats amb escales, genolls encara nuosos i mitges apedaçades.

Mal de cor! Fredor i escalfor alhora, de cap a peus. El mal és que avui, com que és fora del taller, no tindrà el consol de les altres tardes; allò de poder sortir a comprar el berenar de la senyoreta i l'encarregat; el consol d'escrotonar el tall de formatge i devorar-ne una partícula, o de passar la llengua per la mica del pernil,

de la doctrina, sabés que la mira, figureu-vos com la renyaria! Ell que s'enfuria perquè sap que sortint de la lliçó dels diumenges, la mainada se li'n va al cinema a veure com els xicots i les noies es besen. Cert que a la Menuda li faria fàstic que els llavis d'algu se li acostessin als seus! L'altra aprenenta, que ja té catorze anys i festeja, li ha dit que no hi entén perquè encara no és dona; que encara té les cames primes i no gens de pit. No; de pit, no gens; quina diferència entre la dona del cavall i ella! Si més aviat el té com el de l'home de l'altre costat de la plaça, que atura aquell gran cavall de carro per la regna!

De debò seran tan diferents com diuen les oficials, els homes de les dones? El senyor vicari prou que els diu que no es deixin acostar els xicots! Però els xicots tenen força i són valents, i de vegades fan cops de pedra i tenen una mena de lletjor

Faci exercici!

La vida sedentària precipita la senectut. — Si vostè no fa exercici, es tornarà vell abans d'hora.

PENSI, amb just horror, en l'obesitat i en tots els mals consegüents. — Previngui's, doncs, contra la seva decadència física. Mantingui l'agilitat, el pes normal i una bona circulació de sang (en una paraula, la salut), fent exercici amb un motor «Master».

UN quart d'hora d'exercici amb un «Master» equival a tres hores del seu esport predilecte, amb l'avantatge que el primer no produeix fatiga i pot practicar-lo a casa, en saltar del llit. Ningú pot dir que no té temps per a fer l'exercici «Master».

EXPOSICIO I DEMOSTRACIONS:

F. Xifré Masferrer

BRUCH, 40. - BARCELONA

Representant gral. E. CLAPÈS - Mendez Núñez, 18

ACABA DE SORTIR

Catalunya Artística - Monografies d'Art

VOLUM IV

TARRAGONA

TEXT DE PAU FONT DE RUBINAT

64 FOTOGRAVATS

PESSETES 2.50

VOLUMS ANTERIORS

I. CATEDRAL DE BARCELONA

II. SANTES CREUS

III. PALMA DE MALLORCA

DIPOSIT: LLIBRERIA VERDAGUER. A. DOMENECH, S. EN C.

LES ARTS

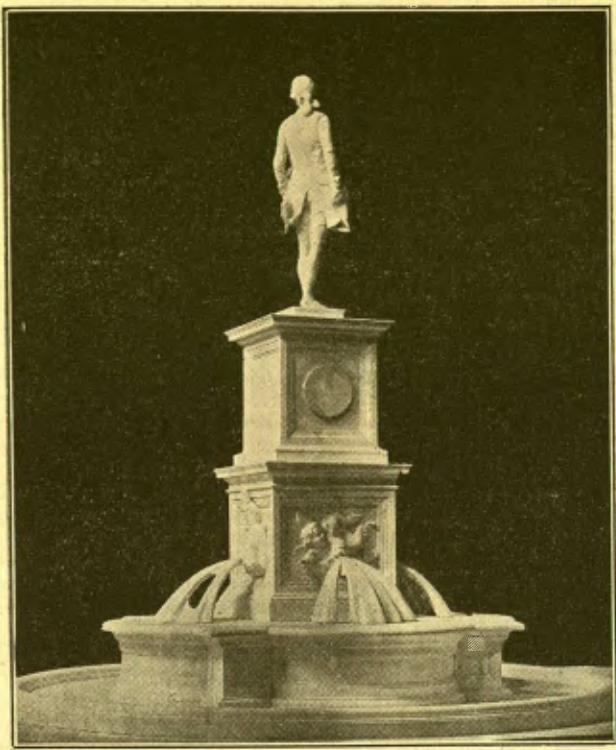
Dos ciutadans opinen

A.—Quines noves hi ha en el món de l'art? Sabeu qui guanyarà en el concurs de «Barcelona vista pels seus artistes»?

B.—Avui, encara no ho sé. El que us puc dir és que s'està preparant un altre concurs molt semblant a aquest.

A.—Barcelona vista pels seus... músics?

B.—No. «Montserrat vist pels seus pintors».

Viladomat. — Maqueta del monument a Fortuny

A.—De debò?

B.—Segons m'han dit, els monjos del monestir tenen la intenció de realitzar aquest concurs, en la pròxima celebració del mil·lenni de Montserrat.

A.—Hi haurà premis importants?

B.—Sembla que s'hi destinaran unes quantes mil pessetes.

A.—Vaja! No es podran queixar els pintors.

B.—En canvi, potser es queixaran els nuvis.

A.—Per què?

B.—Home! Penseu que amb aquest concurs tots els reons de la muntanya seran plens de pintors... Però el que jo no puc sofrir, com a model, és la muntanya.

A.—Doncs sou molt ase.

B.—Home! (Amb la corresponent indignació.) I sabeu per què?

A.—El per què sou ase?

B.—No. Vull dir, per què no m'agrada la muntanya de Montserrat.

A.—Ja ho suposo. Perquè, com que vós esteu carregat de prejudicis, teniu la idea que Montserrat és un paisatge de l'època dels Jocs Florals, quan en les targes de «felicja nou» s'acostumava a representar la insòlita muntanya entremig del porró, la barretina i el sol ixent.

A.—I que no és veritat?

B.—Sí, però Montserrat no hi té cap culpa. El tinguessin els francesos. Segurament que el douanier Rousseau ja hauria pintat aquells nuvis dalt del cavall Bernat.

A.—Oh! Rousseau era molt naïf.

B.—I vós molt...

A.—Parlem d'una altra cosa? Sabeu si les Exposicions d'Art anuals de Primavera organitzades per l'Ajuntament i suprimides pel directori, tornaran a celebrar-se?

B.—Aquest any, gairebé puc assegurar-vos que no.

A.—Es una llàstima!

B.—Sí, però, què voleu fer-hi! No veieu que van deixar les caixes tan ben escurades!

A.—I del trasllat del nostre Museu al Palau Nacional? Què hi ha de cert?

B.—La cosa marxa per bon camí, i potser aviat serà un fet.

A.—Vós sou partidari del trasllat?

B.—Completament. Però s'hi hauria d'instalar la calefacció.

A.—I, en aquest cas, no perdriem el gran Saló de Festes del Palau?

B.—No, per què aquest Saló podria funcionar independentment del Museu.

A.—I què en faríem de l'edifici de la Ciutadella?

B.—Es podria destinar a Museu de Re-

produccions, que bona falta ens fa per l'ensenyança artística.

A.—Sembla, doncs, que l'actual Junta de Museus reprèn les seves anteriors activitats.

B.—Sí, senyor; i fixeuvos que l'ha represa d'ençà de la reposició de Joaquim Folch i Torres en el càrrec de director del Museu i amb l'entrada de prestigiosos elements a la Junta.

A.—I per què van treure En Folch i Torres, els nostres dictadoret, cremadors de llibres catalans?

B.—Home!... Que veniu de l'hort?... Per catalanista, vet-ho aquí. No us sembla una raó suficient?...

A.—Ii convincent.

B.—Naturalment.

A.—Ara que parlem dels dictadoret, com acabarà la fontana terminal del Passeig de Gràcia?

B.—No ho sé pas. De moment, cal agrair l'enderrocament d'aquella Minerva, dels aurigues, del tros de barca, etcètera.

A.—Es diu d'emplaçar-hi el monument a Fortuny.

B.—En aquest cas, ja tinc el model.

A.—Quin?

B.—La fontana que va projectar l'escultor Josep Viladomat pel monument a Fortuny a la ciutat de Reus.

A.—No recordo...

B.—Doncs escolteu. Fa uns anys, els ciutadans de Reus van tenir la lloable iniciativa d'elevat un monument al seu cèlebre pintor Marian Fortuny. Però aquestes bones intencions naufragaren per culpa del Jurat qualificador del com-

курс de projectes per al monument, en declarar-lo desert el primer any — on hi havia aquesta obra de Viladomat — i en no premiar, en el segon any, un excel·lent projecte de Joan Rebull i Antoni Puig-Gairalt.

A.—I d'aquests dos projectes, considereu superior el d'En Viladomat?

B.—El d'En Viladomat és més indicat per instal·lar-lo dalt del Passeig de Gràcia; fins diria que sembla fet exprés.

A.—I per què?

B.—Perquè, a més de les seves bones qualitats escultòriques, és d'unes dimensions ajustades pel lloc; no privaria la visualitat del carrer de Salmeron, i la graciosa, figura d'Il Contino — que com deveu saber és la reproducció escultòrica de la famosa aqua-

rella de Fortuny — donaria un cert to distingit a aquell indret no menys distingit de la nostra ciutat. Creieu-me, la meua idea és aprofitable, i l'obra de Viladomat ens faria quedar bé.

A.—Ara que parlem de monuments, m'han assegurat que en la flamant plaça d'Àngel Guimerà — enllac del carrer de Balmes i avinguda del Tibidabo — no hi haurà cap monument dedicat al dramaturg.

B.—Doncs, què?

A.—Només uns quants grups escultòrics dedicats a cada una de les obres teatrals de don Àngel. Què us en sembla?

B.—Que la idea és el de menys; l'important és la manera de plasmar-la. Recordeu el que ha passat amb la plaça de Catalunya...

A.—Més val que no en parlem. Sabeu altres noves?

B.—Que s'està confeccionant un catàleg importantíssim de la col·lecció Plandiura, el text del qual serà de Josep Pijoan i l'editor En Gustau Gili.

A.—Caram! Aquesta notícia és important.

B.—Imagíneu-vos. I de la manera tan excel·lent com labora la casa Gili! Només us diré que el cost de la magna edició és d'unes 500.000 pessetes.

A.—Bufa! I com és que En Plandiura s'ha decidit...?

B.—Potser per preparar la pròxima exhibició de la col·lecció, l'any que ve, al Museu del Louvre.

A.—Sabeu més coses?

B.—Que la G. A. T. C. P. A. C. inaugurarà aviat la seva residència.

A.—No sé de què em parleu.

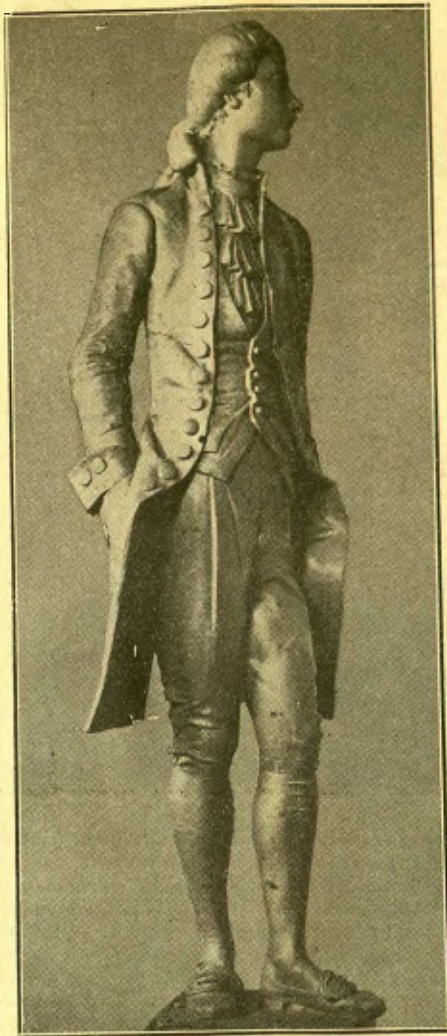
B.—Es clar! Com que viviu a la lluna. Es tracta que el grup d'arquitectes i tècnics catalans pel progrés de l'arquitectura contemporània ha llogat un local per l'ex-

hibició dels seus projectes i propulsió de l'arquitectura nova a Barcelona i aviat obriran les portes.

A.—Entesos.

B.—I com a darrera nova, us diré que els dirigents del setmanari MIRADOR estan preparant el primer «Saló MIRADOR», que potser s'anomenarà «Saló del Nu».

A.—I en què consistirà?

Viladomat. — «Il Contino»

B.—En invitar uns quants pintors per a reunir una col·lecció de nus pictòrics i exposar-los en una galeria d'art.

A.—I no rondinarian les classes artístico-conservadores?

B.—Precisament es tracta d'això...

A.—De rondinar?

B.—No, home! De fer entendre a tots els pseudo-moralistes que el nu pictòric no els hauria d'esverar, perquè és un tema com un altre.

A.—Però si això enlloc del món no fa es-

verar, i és la cosa més corrent...

B.—Veieu com viviu a la lluna? Doncs, en aquest país, hi ha molta gent que s'es-

panta de tenir un nu penjat a casa seva. I aquesta és una de les causes per les quals els nostres pintors negligien el nu perquè és un gènere difícil de vendre, i es dedi-

quen, excessivament, al paisatge o al bodegó.

A.—Veureu. El paisatge pot tenir la mateixa qualitat pictòrica que el nu.

B.—D'acord. No es tracta pas d'establir jerarquies en els gèneres, sinó, senzillament, de combatre un prejudici massa estès a casa nostra, i, al mateix temps, de presentar una sèrie de pintures inèdites i escol-

lides d'uns quants artistes de merescut prestigi.

—Badoes!... (Veü d'un xofer.)

A.—Sembla que va per nosaltres.

B.—I té raó. Hem estat a punt d'ésser atropellats.

A.—Sí, avui dia, l'humil peatò no es pot permetre aquests luxes d'anar conversant pel carrer.

MÀRTUS GIFREDA

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Les lletjors de Barcelona

Fet i fet, no està pas gens malament que hom llenci idees, presenti projectes, faci càlculs i cerqui solucions pels problemes que es plantegen avui i s'han de plantejar demà amb motiu de la futura urbanització de Barcelona.

Es ben de raó que els nostres joves arquitectes planegin grans conjunts d'edificacions en un i altre indret de la ciutat d'acord amb les últimes idees i les millors solucions que sobre la construcció i sobre l'habitatge s'han donat pertot arreu on hom tracta d'a-

questes coses; és bo que d'acord amb les noves necessitats que porta en si i anirà portant la vida moderna, els seus mitjans de transport, cada dia més ràpids, cada dia més abundosos, hom estudiï nous circuits, nous enllaços i noves vies de comunicació pensant en els temps a venir.

Però potser també seria una qüestió prou interessant procurar per coses més petites, més urgents, més immediates i, probable-

ment, més de bon fer que estan en peu i que demanen—des de quant de temps!— que hom hi posi una mica d'atenció; que hom se n'ocupi i, sobretot, que hom cerqui d'arranjar-les.

De moment, s'ha parlat ja en l'actual Ajuntament de reorganitzar aquella comissió d'ornat públic de vida tan poc activa i que quedà abolida amb la dictadura del senyor Rumeu, una comissió la feina de la qual hauria d'ésser procurar que hom no enlletgeixi més la nostra ciutat, assessorar i inspeccionar els projectes que li siguin presents per tot allò que s'hagi de fer damunt la via pública, vigilar les reformes en edificis i les construccions que hom es proposi fer per tal que les noves cases que s'alcin i els adobs i restauracions que es facin en les velles, s'avinguin, tant com sigui possible, amb un pla preconcebut d'harmonia i regularitat i tinguin, almenys, un cert bon sentit i una dignitat que, per des-

gràcia, trobem a faltar massa sovint en tantes i tantes pensades que prenen cos pels nostres carrers. Sembla que hi ha ja preses alguns acords sobre la formació d'aquesta nova comissió, encara que, ara per ara, no n'hem pogut veure cap resultat.

Tan de bo pugui entrar en funcions ben aviat aquest comitè; tan de bo puguem veure'l actuar un dia o altre. Potser llavors els nostres carrers no seran camp d'experimentació d'uns arquitectes amb un concepte de l'arquitectura si fa no fa el mateix que pot tenir-ne un pastisser i per gràcia d'uns propietaris que sobre la propietat i els deures i responsabilitats que ella comporta no tenen altra idea que la que pot tenir-ne un esquimal.

Potser llavors hom no ens podrà plantificar en qualsevol carrer una baluerna tan horrible com la que darrerament ens han alçat al de Muntaner els genials arquitectes senyors Guardiola i Gordillo. Potser llavors no ens podrem trobar amb una sorpresa com la que ens ha donat aquell luxós i suculent mostrari de materials de construcció i de formes arquitectòniques que hom ens ha alçat al 644 del carrer de les Corts Catalanes. Potser llavors es podria impedir que, com ha passat al 642 d'aquests mateix carrer—el casal de donya Dorotea—, hom esbotzi l'harmonia i l'equilibri d'una bella façana només que per fer més grans les portes de les botigues.

Potser quan funcioni aquesta comissió hom podrà prohibir que es faci una barbaritat tan gran com fou aquella desgraciadíssima restauració de Sant Pere de les Puelles; potser hom podrà posar els peus a rotlla a la febre anunciadora que ens ho envaeix tot.

Però aquestes són coses que han d'ésser necessàriament d'iniciativa oficial, i les nos-

tres institucions, ara per ara, tenen molta altra feina. La iniciativa particular, en molts aspectes, ja va fent tot el que pot, donat els escassissims mitjans amb què compta. No hem de passar per alt la benemèrita tasca dels Amics de l'Art Vell, ni la tot just incipient dels Amics del Carrer de Montcada, els quals són dignes de l'agraïment de tots els barcelonins. Hem de comptar també amb allò que pot fer la iniciada entitat Amics de la Rambla de les Flors, que bona tasca pot descabellar.

Però, tornant al que dèiem en començar aquestes ratlles, podem dir que si està bé que hom pensi i s'encaparrí amb vistes al que ha d'ésser la ciutat futura, no estaria prou bé així mateix que hom es cuidés també de dignificar una mica la ciutat actual que tots veiem i en la qual tots vivim?

No podríem pensar en acabar d'una vegada la façana de l'església de Sant Agustí, que des de 1750 espera que algú se n'apiadi, i adecentar poc o molt la Plaça de la Igualtat que s'obre al seu davant?

Si amb un acte de dictadura es va fer obrir l'esvoranc del carrer del Bisbe que d'una manera tan cruel ensenya l'inacabament de la nostra Catedral, amb un acte de bona democràcia no es podria fer tapar? No hi hauria manera de treure aquells fanals que es van plantar al monument de Galceran Marquet? No es podria demanar als reverents PP. Escolapis que restituïssin en tot el que fos possible l'antic aspecte de l'església de Sant Antoni? Ara que es treballa a la Plaça del Rei, no es podria treure d'allà al mig aquella font tan gòtica que hi ha, obra de qui sap quin gòticista Rubió i Bellver del segle XIX? I, de passada, no podríem evitar-nos de trobar al bell mig dels millors barris de Barcelona aquelles barraques de xurros i patates fredes?

Totes aquestes coses, en veritat, són ben desiguals i d'un interès ben diferent l'una de l'altra, però totes plegades, i cinquanta, i cent més que podríem anomenar, són ben representatives de la feina que hi ha per fer, encara, en aquesta Barcelona de l'any 1931 que acaba de celebrar una exposició universal que ha estat visitada per tanta gent de tots els països. Aquesta gent, voltant per Barcelona, haurà vist com és de rudimentari el nostre respecte per la ciutat, i, també, anant i venint de l'exposició que els haurà deixat astorats, hauran pogut admirar l'extens assortit de meravelles arquitectòniques que hi ha tot al llarg de la nostra Gran Via, fins arribar a aquella riquíssima papallona multicolor de mosaic de rajola esbocinada que llueix el seu relleu al capdamunt d'aquella casa del carrer de Llansà, glòria i orgull dels nostres mestres de cases.

JOAN CORTES I VIDAL

DISSABTE, dia 7,
a les 5 de la tarda,

FRANCESC
PAUSAS

inaugurarà la seva exposició
de pintura a les

GALERIES
LAIETANES

raspalls per a tots els usos
artícles de neteja-objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telèf.: "Carbur"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèf. 73013

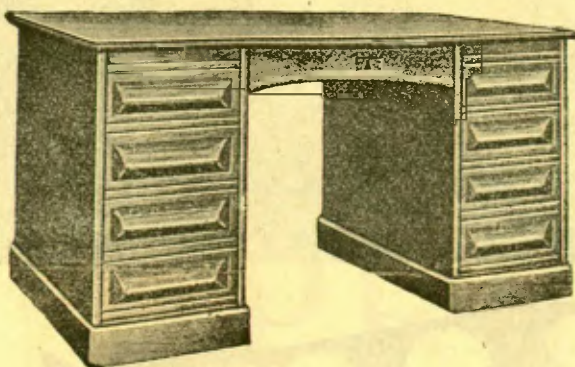
CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcu-
ba (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURES, Fàbriques a
Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbri-
ques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MA-
GNETIC I FERRO SILICI :: SOCARRIMAT I SECAT de
fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUS-
TRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BU-
FADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la
SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

MOBLES ALTABA

Carrer de Tallers, 29, 31 i 71 - Barcelona

Magatzem: Cortès, 522 - Telèfon 17445

Taula americana núm. 17

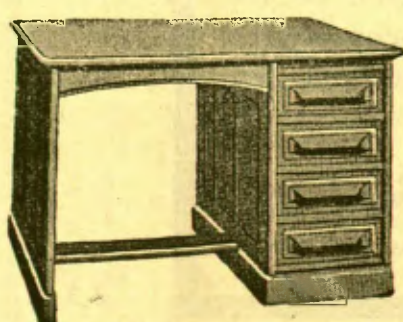
Amb rodes giratòries. - Sobre barnís munyeca

MIDES. Ptes. 154'—
150 per 80 " 143'—
130 per 80 " 137'50
130 per 70 " 137'50
ECONÒMICA, sense zòcals, tiradors metall, 130 per 70
Ptes. 125

Taula per a màquina núm. 11

Amb caixa i taballina, 80 per 50
Ptes. 32
POPULAR, caixa i taballina,
75 per 45. Ptes. 25

Taula americana núm. 272

MIDES 120 per 70 Ptes. 110
100 per 65 " 100

LES LLETRES

STENDHAL EN CATALA LA IPARJOLOGIA D'EN PUJOLS

Si el meu amic Just Cabot, a l'hora de compaginar aquest article, em fes el favor de respectar-lo no trèient-ne línies amb l'excusa d'encaixar-lo i fer-lo venir a mida, m'hauria pogut fer passar la il·lusió, tot parlant de Stendhal, de fer algunes insinuacions sobre el seu traductor. Però aquesta seguretat no la tindrà fins que el número hagi entrat en màquina... Fins aleshores no estaré segur d'haver pogut dir que, traduint Stendhal, aquest amic meu del qual em seria impossible de parlar en públic sense emoció, ha revelat una gran part del seu secret. Per a aquest beylista i stendhalista, traduir *El Roig i el Negre* quasi equival a deixar-nos entrar en certes zones hermèticament closes del seu esperit, i és una imprudència tan grossa, quasi tan incomprendible com si us invités a visitar aquell pis que té per als seus llibres, amagatall que segurament no ha visitat mai cap amig i on no entraria cap amic que en sentís massa curiositat. Si en aquesta biblioteca, perfumada amb tabacs exòtics i nodrida constantment amb «grands papiers», habitada per una col·lecció de cactus i potser per algun llargandaix empresonat i per alguna serpota en llibertat, s'hi ret algun culte, estigueu segurs que Stendhal figura entre els «dii majores» d'aquest «ermitatge».

Revelat el secret del stendhalisme de Just Cabot, potser l'únic stendhalista veritable que hi ha a Catalunya, s'expliquen altres característiques literàries d'En Cabot que em portarien molt lluny i em desviarien —amb molt gust— del meu propòsit.

La traducció va precedida d'un pròleg que situarà molt bé el lector sobre la personalitat de Stendhal. El traductor es fa càrrec que quasi totes les persones cultivades han llegit almenys *Le Rouge et le Noir* i *La Chartreuse de Parme*. Però, els homes d'Edicions Proa han cregut «que calia posar aquestes dues obres mestres de la novel·la a l'abast d'un públic extens» i el traductor creu que la difusió de Stendhal ens serà beneficiosa.

En un país de censura l'estudi de Stendhal seria la millor assignatura que podríem imposar-nos. Literàriament, Stendhal fou un producte típic del seu temps. I la França del temps de Beyle s'assembla molt a l'estat actual del nostre país. Valéry ho ha dit eloqüentment: l'època no afavoria la franquesa general. Tothom que tenia alguna representació mentia o exagerava. «Les boques més augustes havien mentit en les oca-

sions més sagrades. Qui sobre l'espasa, qui sobre l'Evangeli, qui sobre la Constitució, tots es veien obligats, ara l'un ara l'altre, a sacrificar solemnement a la mentida.» «Els diaris de tots colors havien mentit, mentien i devien mentir.» Tot mentia, àdhuc l'estil de l'època. «Chateaubriand i l'estil poètic menten. El senyor Víctor Hugo i els seus amics desfiguren, dilaten la veritat a cada mot...» Malgrat l'odi de Beyle a la hipocresia, bé li fou necessari fer-se un estil que sense fer acatament al monstre i que tot dient «la veritat, l'aspra veritat», segons frase de Danton que serveix de lema al primer volum de *Le Rouge et le Noir*, es conciliés amb el precaucionisme necessari.

No cal fer ressaltar la semblança de l'època en què escrivia Beyle amb la situació política del nostre país després de vuit anys de censura.

Sobre el mecanisme de l'estil de Stendhal tenim unes pàgines molt lluminoses de Paul Valéry. Es realment extraordinari que per lluitar contra la hipocresia de l'època, l'home que volia dir tota la veritat s'hagués inventat un estil basat en una ficció constant de sinceritat. Si desmuntem l'anàlisi de Valéry sobre l'estil de Stendhal podríem reduir-lo a la següent frase: hipocresia de la franquesa. «Supremament sensible a la hipocresia — diu Valéry de Stendhal — flaira a cent llengües, en l'espai social, la simulació i la dissimulació. La seva fe en la mentida universal era absoluta i quasi constitucional.» I és curiós que per instint de reacció acabés fingint una sinceritat i fent-se la il·lusió d'una sinceritat. «Però la sinceritat de Stendhal — com totes les sinceritats voluntàries, sense excepció — es confonia amb una comèdia de sinceritat que es representava ell mateix.»

Es clar que no cauré en la candidesa de dir que es pot imitar Stendhal i de fixar les regles per a fer-se un estil que es faci respectar per la censura.

Anotem, però, aquest fet: per a dirigir-se a un públic contaminat per la hipocresia que ho empestava tot, Stendhal va fer un esforç cap a la màxima claredat, feta, si voleu, d'una sinceritat fingida. L'experiència abona l'excel·lència d'aquesta tàctica: entre un text obscuro i un text clar, tan hipòcrita com vulgareu, però amb apa-

rences de franquesa, la censura caurà en el segon parany. Cal, però, seguir la tàctica de Stendhal i, tot deixant a la frasa la major naturalitat artística possible, donar-li totes les formes atenuants possibles. Atenuant una frase, voltant-la de precaucions, la veritat — o el concepte que voleu presentar com una veritat — guanya en força i en perspectiva. I després... una mica, mica de boira dona una gran profunditat als paisatges...
MANUEL BRUNET

Molt estimat Director. Donat el gran interès promogut per conèixer el text del meu tractat d'Iparjologia, compendiat per l'amic Pla, us agrairé amb tota l'ànima que, concedint-me una altra prova de les moltes que heu tingut a bé concedir-me en aquest món, i que jo us agrairé tota la vida, per anys que visqui, comuniqui als nostres caríssims lectors el següent extracte de carn del meu sistema científic-religiós, que està a punt de publicar la Llibreria Catalònia, S. A.

L'obra que, com ja sabeu, és purament científica, donada la universalitat lulliana que li dono, té conseqüències que, com és molt natural, fan referència al problema religiós, que, com també sabeu, tan bé com jo, és el problema central de la humanitat.

Molts són els que, no podent-se aguantar, em pregunten de paraula o per escrit les línies generals del que En Pla exposarà tan concretament d'aquí pocs dies.

Comprenc a bastament que aquest interès febril, més que en la base científica del meu treball, està fonamentat en el desig humà de conèixer el que fa referència a la part religiosa que pugui tenir. La ciència cenceix i la religió fa volar la fantasia.

Però ja anunciaré des d'ara, que no hi ha res de la part religiosa, per important que sigui, que no surti rigorosament de la part científica. Als que em puguin imaginar un mistic o un il·luminat que vol conduir els homes pel camí del misteri immens, com havien fet fins ara els fundadors de religions, que en el fons no han passat mai de moralistes, que amb l'excusa de la religió predicaven la moral, els diré que la meua pretensió, si pretensió hi ha, és la d'èsser tot el contrari d'un mistic i d'un moralista.

Iparjologia, com el seu nom indica, val tant com ciència de l'existència, això és, la ciència que té per objecte l'existència. Ha, doncs, de començar per l'existència coneguda.

Si tot el conegut es resumeix en espiritual i material, perquè hom no pot trobar res que no convingui a un d'aquests dos termes, que integren la divisió més general possible, de les relacions d'aquests dos termes, d'essència igualment desconeguda, se'n desprèn: 1.ª, que la matèria es presenta com a creadora de l'esperit, creant-lo en fusió absoluta amb ella, com ho veiem en l'estat vegetal i en tots els germens inicials dels altres éssers, per elevats que siguin o arribin a ésser en l'escala de la vida, i 2.ª, com a separadors de l'esperit, fent-lo passar del grau vegetal al grau protozoari, d'aquest al grau animal o metazoari, d'aquest al grau humà i del grau humà, sortint del real i entrant en el possible, al grau angèlic o estat d'esperit pur, absolutament separat de la matèria, que són els cinc graus que formen l'escala ontològica de tots els éssers reals o possibles, en la qual els esperits es palseen com a més o menys separats de la matèria.

La Iparjologia, estudiant el desenvolupament orgànic dels éssers, cada vegada més elevats en els graus de l'escala, i estudiant les relacions mútues dels organismes d'un grau amb els dels altres, en relació amb la funció activa i reactiva de la llei biològica, estudia igualment la manera com un esperit pot passar d'un grau a l'altre, començant per vegetal i acabant essent àngel, que és el que vindrà més de nou als nostres lectors, que s'ho esperaven tot menys això.

De la llei de la separació, que és la llei més general coneguda en l'existència estudiada, es desprèn la llei moral, que no és res més que la tendència a separar-nos de la matèria. L'esperit, pel fet d'ésser separat, ha de sentir la tendència a la separació, i del fet de la separació es desprèn necessàriament el fet moral. L'home és l'únic ésser de l'escala de la vida que està subjecte a la llei moral, perquè el vegetal, el protozoari i el metazoari no tenen prou grau de separació per sentir la tendència separativa, i l'àngel o esperit pur tampoc la sent, pel fet d'estar com està absolutament separat de la matèria. El que està separat no

pot estar subjecte a l'empenta separadora.

La llei moral demostra al mateix temps tres punts molt importants: primer, l'existència de l'esperit com a substància independent o diferent de la matèria, perquè si no hi hagués substància separada o separable, no hi podria haver tendència a la separació; segon, la necessitat de la creença en una altra vida futura, després de la vida humana, per completar el procés separatiu observat en el conjunt de l'escala i en cada un dels graus que la formen, i tercer, explica la fe de la humanitat en una altra vida, abans que la ciència la demostrés. És cert que la fe no pot establir base certa sense ésser recolzada, per la ciència, però el fet és que en la humanitat es presenta primer la fe que la ciència. Per això, si fins ara hom ha volgut basar la ciència en la fe, jo puc dir ben alt i pertot arreu que basaré la fe en la ciència.

Si la moral es defineix per la tendència a separar-nos de la matèria, la fe no és més que el sentiment que constata el resultat que hom espera d'aquesta mateixa tendència. La moral és l'acte de la separació. La fe és la creença en el resultat d'aquest acte. La moral i la fe, doncs, són dos efectes d'una mateixa causa, amb la diferència radical que si la moral té la realització en aquesta vida, la fe la té en l'altra.

Basant-se en la confusió d'aquests dos efectes, germans bessons d'una mateixa mare, totes les religions, reduint-se a ésser ciències primitives i normes de conducta ètica, han confós la religió amb la moral. Han involucrat aquests dos efectes d'una mateixa causa, palesos en aquesta vida, i els han identificat en l'altra, projectant així la vida actual en la futura, que equival a projectar la vida mortal en l'eternitat.

Essent la vida futura de l'esperit la separació absoluta de la matèria, 1.ª, en la vida futura no hi pot haver memòria d'aquesta, perquè la memòria és una funció que depèn de la matèria, com ho demostren els fenòmens de l'amnèsia; 2.ª, completada la separació de l'esperit, no hi pot haver estat moral, perquè queda completa la tendència que n'era la única causa determinant, i 3.ª, la divinitat no pot contenir la moral en la seva essència, perquè aquesta llei no és més que un accident de la separació. Seria fer una essència d'un accident.

No és doncs la llei moral la que regula la llei universal, sinó la llei universal la que regula la llei moral.

D'aquí ve, doncs, que les conseqüències de la ciència iparjològica respecte de la religió porten a la diferenciació absoluta del problema religiós del problema moral, fins ara identificats del tot.

Aquesta identificació, no cal dir que convertia tota religió, per elevada que fos, en una superstició.

La Iparjologia fa que la religió deixi d'ésser una superstició per esdevenir la part superior corresponent de la ciència universal, fundada, com ja sabeu, per Ramon Lull.

Sense que sigui possible explicar l'essència de la divinitat, només que per exclusió, podem establir que la matèria que es presenta com a creadora i separadora de l'esperit és compatible amb la divinitat per quatre raons: 1.ª, perquè si experimentalment veiem que és separadora, res d'essencial no s'oposa que sigui creadora; 2.ª, perquè essent tan desconeguda l'essència de la matèria com la de l'esperit, presentant-se com a creadora, no és l'esperit el que baixa per ésser producte d'una substància que li sembla inferior, sinó que és la matèria la que puja, pel fet d'ésser creadora d'una substància que li sembla superior; 3.ª, perquè la repugnància instintiva que sentim per la matèria és una conseqüència lògica i necessària de la llei de la separació, que ens en aparta; i 4.ª, perquè si experimentalment la matèria per l'extensió no pot ésser declarada infinita, pel fet d'ésser infinitament divisible, demostra que és d'essència infinita.

Repetint-vos l'agraïment, us saluda,

FRANCESC PUJOLS

VARON DANDY

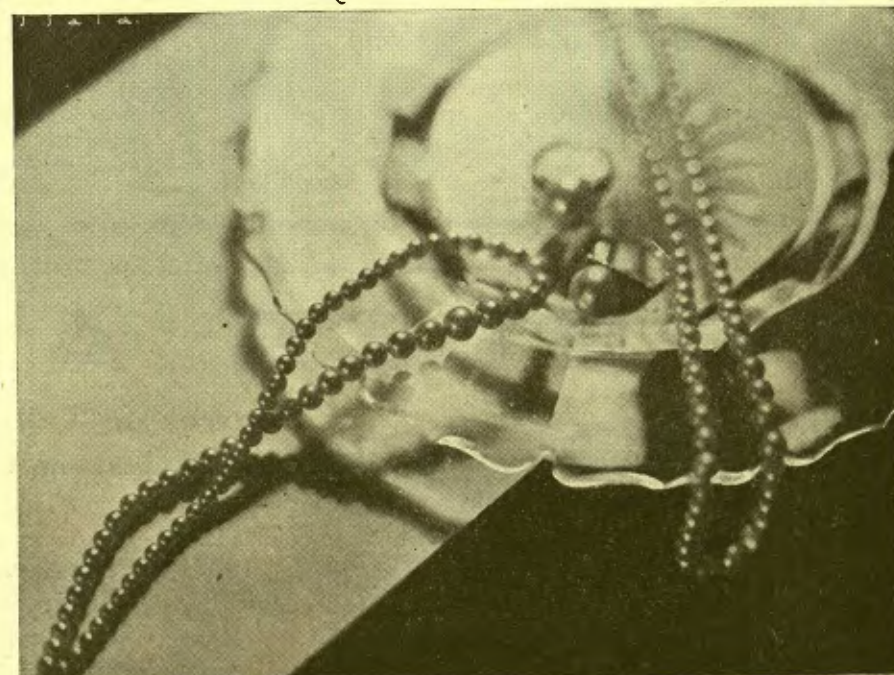
EAU DE COLOGNE

Masculinitat

Aquesta condició tan precisa en el temperament d'un home, no depèn sols del seu caràcter, de les seves faccions ni dels seus posats. Depèn molt especialment del seu perfum.

«VARON DANDY» és l'únic perfum de tò serios, viril i d'una flaire genuïnament masle.

Parfumeria **Papera** BADALONA

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

I E L T E A T R E

Una obra d'ambient català

Jo no estic pas d'acord amb la fórmula dramàtica que informa les creacions d'Eduardo Marquina. Això no vol pas dir, però, que no hi hagi alguna cosa de salvable en el seu teatre. Ens caldria precisar el sector blasmable i la part autèntica de la seva producció, i això podria menar-nos a una distinció preliminar que podria ésser aquesta: d'una banda el teatre que podriem anomenar històric; de l'altra, el teatre l'acció del qual es desenvolupa en l'actualitat. Dit d'una altra manera: el *pastitxo* i el teatre realista.

Marquina ha abastat sovint una castellanitat retumbant, que bé podria ésser un signe del nostre imperialisme més malheable. Marquina ha escrit, per exemple, *En Flandes se ha puesto el sol*, en possessió de tots els trucs escènics i de totes les frases d'època. Aquest teatre — amb tot i posseir cops d'efecte brillants i fins i tot, de vegades, poesia — representarà sempre quelcom de fals barrejat amb una vaga i sonora arqueologia escenogràfica. En canvi l'altre sector del seu teatre — deixant de banda les meves predileccions personals — té sempre una honradesa més alta, i sobretot una tradició viva. És a dir: quan Marquina escriu *La ermita, la fuente y el río* o bé *La vida es más*, no fa més que servir la continuïtat de l'altíssim arbre del teatre realista castellà que s'inicia amb la *Celestina* i amb Lope de Rueda.

Es dins d'aquest segon cicle que podem situar *Fuente escondida*, que representa aquests dies Margarida Xirgu al Teatro Español. Ja veurem de quina manera pertany al mateix rengle de les obres que acabem de citar.

Però, *Fuente escondida* — i això fa interessant el seu comentari en un periòdic nostre, és una obra d'ambient català. Efectivament, la toponímia és clara: l'acció transcorre en un mas anomenat *Roda-Roda*. Hom parla del Pireneu, de Lleida, de Girona. Els personatges s'anomenen *Nadala, Sintu, Sisqueta, Miquel...* Vesteixen com la gent de la pagesia catalana. La decoració copia l'aspecte de les nostres velles masies. Surt un home amb dos porrons; i un altre amb una barretina.

Tot això és el que en podríem dir el *color local* de *Fuente escondida*. Aquest *color local* fa certa gràcia als espectadors castellans; afegeix substància a l'obra. A nosaltres, però, ens fa gràcia d'una altra manera. És evident que la presència de mots catalans al mig de la verbosa castellana se'ns fa sempre una mica estranya; doblement perquè aquesta barreja ha estat una fórmula de comicitat barata als temps que En Robrenyo feia sainets. No podem menys de pensar en tot

això quan sentim que un personatge s'esclama:

*No era sólo por llevar
a la noia la contraria,*

o bé, més avall, aquell altre:

*No tengas miedo Sisqueta,
el vailet trabaja...*

Com aquestos n'hi ha molts més. Però el *color local* encara va més enllà. Va fins a

Una escena típica de «Fuente escondida»

castellanitzar els refranys populars que són intraduibils per definició. Així hi ha un moment en què el protagonista es permet de dir:

Cada tierra hace su guerra.

Tot això és molt discutible. I el que és molt curiós; és encara més discutible la castellanització de l'obra. Amb tot i la copiosa escenografia que he descrit, hi ha una profunda i arrelada castellanitat; drama rural, de gelosia i amor, podria ésser situat en qualsevol poble peninsular; però té molt poc de l'essència de Catalunya.

Tot això no pot pas esbrinar-ho, naturalment, el públic que aquests dies li atorga una aprovació clamorosa. Val a dir que hi ha fragments dotats d'una forta vigoria dramàtica i alguna escena carregada de poesia. Recordem una mena d'*ària*, que canta els camins, molt ben proveïda de sonoritats i d'imatges.

GUILLER DIAZ PLAJA

El mite de l'originalitat

La importància de l'originalitat dels temes en una literatura, i sobretot en el teatre, està en raó inversa de la dosi d'humanitat, és a dir, de la bona qualitat literària d'un període determinat. Vull dir: quan una literatura, i en primer terme un teatre, es torna artífici, es deshumanitza, quan tot l'esforç creador s'aplica a bastir una acció externa els episodis de la qual es succeeixen amb una dialèctica rigorosa, més importància pren l'originalitat del tema, i al contrari, en èpoques de grans personalitats literàries, el mèrit de l'originalitat del tema, i de la lògica de l'acció passen a la categoria de valors superficials negligibles.

Ni els autors dramàtics del període isabel·lí anglès, ni els espanyols del segle d'or espanyol eren gaire escrupolosos en aquesta matèria; es prenen els temes sense miraments o anaven a poar el materials dramàtics d'un mateix dipòsit. Molière depredava Plaute i els autors italians, com Shakespeare, per motius de competència mercantil, posava la grapa del seu geni en les obres dels contemporanis, en els antecessors més obscurs o en la llegenda. A ningú, però, no se li acudirà acusar-los de plagiaris, i és que, en principi, el tema, els arguments són coses de domini públic, veritable *res nullius* a la disposició del primer que vulgui aprofitar-se'n. La seva naturalesa és tal, però, que per més que s'aprofitin no es destrueixen mai, igual que una obra d'art qualsevol o un paisatge que poden suportar la mirada de les generacions sense que es perdi ni una palpitació de la seva bellesa.

En totes les obres, la pensada, l'argument és sempre un element secundari, que no té altre valor que el d'una excusa per posar en funció la sensibilitat o la inspiració de l'artista. Jutjar una obra per la novetat del tema és tancar els ulls als valors literaris i humans que l'obra pugui contenir. El tema pot ésser una preferència del gust o de la moda d'una època, però allò que és susceptible d'eternitzar-se no és l'argument, sinó la part de personalitat que hi ha adherit l'autor.

El que decideix el destí de les obres és l'execució; doneu un mateix argument a dotze autors dramàtics amb positiu temperament de tals i obtindreu dotze obres diferents i de valor ben divers i de gènere distint. L'exacerbació realista i l'aparició del teatre d'ambient engendrà el feixisme de l'originalitat, perquè els accidents externs, la col·laboració dels elements materials usurpava una part considerable a la literatura. Altrement, com més els autors faven el curs de l'obra a la concatenació estricta d'uns fets organitzats segons un pla, com més perfecta era l'arquitectura d'una peça de teatre, més visibles eren els manlleus que els altres autors li feien; en aquesta concepció de teatre es cotitzava preferentment l'originalitat de l'estructura i del procés, perquè l'autor adoptava una posició neutament objectiva; l'autor s'inhibia del conflicte dels seus personatges i no es movia mai d'entre bastidors. Avui l'originalitat en aquest sentit ha perdut interès perquè una de les característiques del teatre modern és l'acostament de l'autor al públic; el literat és més a primer terme que els seus personatges. Aquesta actitud és la clàssica perquè sempre en el teatre ho el personatge més interessant ha estat l'autor. Això no té res a veure amb el teatre anomenat teatre de tesi; aquesta fórmula, però, és la de Shakespeare, de Racine, d'Ibsen, de Bernard Shaw. Aquests autors poetitzaven i per això no necessitaven un rigor extremat en la lògica dels fets; en les seves obres hi ha un marge molt sensible a l'arbitrari i a aquest element és al que els autors moderns donen un tracte preferent.

L'originalitat del tema és un factor secundari, l'interessant és veure quines idees, quins sentiments, quina emoció personal posa l'autor a la carcassa vella que ha servit per una altra obra anterior. Aquest punt de vista crec que és molt convenient tenir-lo en compte en el nostre teatre. És un fet que en conjunt els nostres autors no s'han distingit per la facultat d'imaginar accions escèniques, i aquesta falla contribueix a donar el caire simplista que té el nostre teatre. Si la Naturalesa no ha estat prou generosa en aquest ordre, tenim el dret de suplir aquesta facultat aprofitant-nos d'allò que originàriament és de tothom; un respecte excessiu al mite de l'originalitat ens pot fer semblar més pobres del que realment som; qui es senti en disposició de dir-nos alguna cosa personal que ens interessi o ens emocionï, que recorri als arxius dramàtics; trobarà punts de partida útils, episodis i situacions disponibles. D'una obra mediocre, en pot sortir una de mestra si el que se l'apropia és un literat de debò i sap posar en els titelles i en el conflicte que adopta les preocupacions de l'actualitat, i tota la força de poesia i d'humanitat que la seva inspiració i la seva intel·ligència saben captar de la realitat que l'emociona.

CARLES CAPDEVILA

ELS MÚSICS D'ARA

BELA BARTOK

Una clariana en mig de la grisor alarquant que va prenent la vida de concerts barcelonina aquesta temporada! Un bon punt a favor de l'Associació d'Audicions Intimes, a invitació de la qual ve a Barcelona el mestre hongarès! Des de les pàgines de MIRADOR em plau de tributar l'homenatge de la meua sincera i profunda admiració a aquest gran músic, un dels pocs que les joventuts musicals de tots els països saluden avui com un dels seus «mestres».

molt importants en cada fase, però les intencions van dirigides als mateixos objectius. Al principi són posats a primer terme el «color» harmònic i l'expressió; a la segona època el ritme i el timbre, i al final la polifonia i el constructivisme.

Obres d'una meravellosa bellesa tectònica i de substància com els dos últims quartets de Bartók (1927 i 1928, respectivament) marquen també dintre de l'evolució de les tècniques actuals una fita extrema, el grau

de màxim progrés i l'estat màxim de maduresa a què ha arribat la música nova. No s'ha fet encara cap pas endavant. I si bé per una part l'obra de Schönberg revela encara una estructura racional més forta i més rigorosa, per altra part, en canvi, veiem com Stravinski ha iniciat ja una reacció que equival a anar a buscar els vaixells cremats. Moviment que és aplaudit pels nouvinguts que encara troben massa calentes les castanyes que aquests tres mestres han tret del foc. Aquesta és, aproximadament, la situació actual.

Pel que fa a Bela Bartók, un element tan important com la seva posició extrema dins el mapa musical modern, són les fondests arrels que té la seva música en la música popular de la seva terra.

El folklore musical comença a influir en la música artística dels diversos països des del final del segle passat. Però ja des de bon principi (compareu Mussorgski i Rimski, per exemple) es dibuixen dues tendències que han de donar resultats molt dissemblants.

Els uns estimen la cançó popular més pel color indígena que com a ingredient melòdic, essencialment, pot donar a la música docta. Aquests músics utilitzen com a primera matèria temàtica el document folklòric directe. El procediment és la cita textual o la còpia del «caràcter», a base d'un llenguatge pastat amb melismes típics.

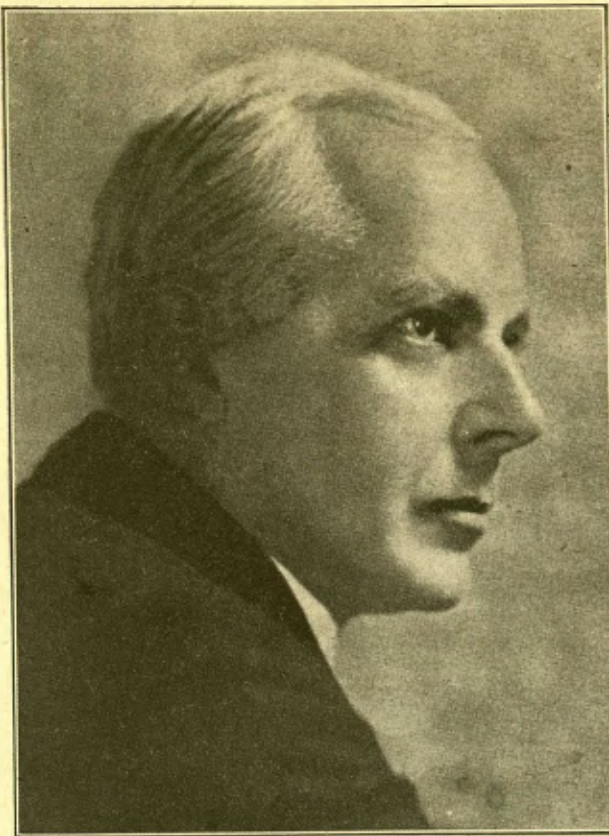
Els altres donen a la música popular el mateix valor «natural» que per al pintor o per al poeta tenen la realitat del món fenomènic o la vida mateixa que pinten o descriuen. Si comparéssim la música popular amb el paisatge — posem per cas —, no es tractaria, evidentment, de *faire ressemblant*, sinó de copiar-ne l'esperit i d'acusar la reacció de la sensibilitat de l'artista davant del seu model.

Aquest és el cas de Bartók, com ja fou el cas de Mussorgski, del mateix Debussy i — fins a certa data — el de Stravinski.

Això vol dir que l'artista és lliure d'acostar-se al seu model amb la tècnica que vulgui, per avançada que sigui. Així veureu, doncs, com la música atonal de Bela Bartók ve a ésser l'expressió profunda i exquisida de l'ànima hongaresa, i té, alhora, un valor de música universal.

Aquest meravellos procés de transsubstanciació pel qual tota la saba que la música de Bartók xucla del folklore de la seva terra és convertida en essències musicals representatives d'un concepte radicalment modern de l'art dels sons, que respon a l'estat més avançat de l'evolució irreprimible del nostre sistema occidental, és, al meu entendre, la lliçó més considerable que els músics catalans hem de treure de l'obra del gran mestre hongarès.

ROBERT GERHARD

Si intentéssim traçar un mapa ideal de la situació musical contemporània, representant amb colors les grans zones d'influència de les figures cabdals del nostre temps, veuríem que el «color» Bartók ocupa una de les àrees més vastes, i és, a més a més, a la base d'altres «tons» del mapa, que avui ja estem acostumats a veure com a colors específics, caracteritzadament personals. Tindríem la sorpresa de veure com el color magiar, saltant moltes fronteres, envia un esquitx que va a caure damunt de la taca torrada de la zona bàtica, i la fa pujar de to. Un altre dia tindrem avinentesa de parlar-ne. Considerem avui la figura d'aquest músic eminent que ens honora amb la seva visita.

En mig de l'efervescència que caracteritza la producció musical en tot el que va de segle, veiem perfilar-se ja d'un traç fi i decidit tres figures de guies i cabdills espirituals de la música nova: Schönberg, Bartók i Stravinski.

Per damunt de les diferències temperamentals i de raça que separen aquests tres grans mestres, hi ha quelcom que els uneix estretament. Hom pot dir que el camí que ells han fet des de principis de segle és exactament tot el camí que ha fet fins avui la música moderna.

Tots tres tenen arrels en les mateixes capes romàntiques i impressionistes del segle passat. Després d'una època que en podríem dir *fauve*, que es presenta aproximadament pel mateix temps en l'obra de tots tres, arriben també, per bé que per camins diversos, a una *neue Sachlichkeit*, en la qual la forma torna a organitzar-se racionalment damunt d'una base objectiva.

Les variacions personals són, naturalment,

Del 1 al 15 de febrer a la

Llibreria Catalònia

17, Plaça de Catalunya, 17

grans ocasions en

**LLIBRES FRANCESOS
DE LUXE**

Entrada Lliure

**Pròximament la
gran realització
de**

Léon Poirier

**C
A
I
N**

Renacimiento Films

**BALL
BENIGANI**

Dia 7 de febrer, nit, a
L'ocell de foc

Consell de Cent, 224, 226 i 228
Telèfon 31963

Invitació senyor : 8 pessetes

**TOTS ELS DIES A
CAPITOL CINEMA**

la superproducció sonora

PRIM

No deixi de veure-la!

Exclusives "BALART Y SIMO"

**GRAN TEATRE
DEL LICEU**

Avui, dijous, a les 9 en punt, 39.ª de propietat
i abonament corresponent a dijous,

**El Barber
de Sevilla**

per la famosa diva

TOTI DAL MONTE

ES DESPATXA A COMPTADURIA

Teatre Català Novetats

Companyia catalana, direcció:
CARLES CAPDEVILA

Demà, divendres, tarda de moda, estrena

de la divertida comèdia de Folch i Torres,

**D'aquesta aigua
no en beuré**

EL CINEMA

EL NOSTRE PROGRAMA DE DEMA

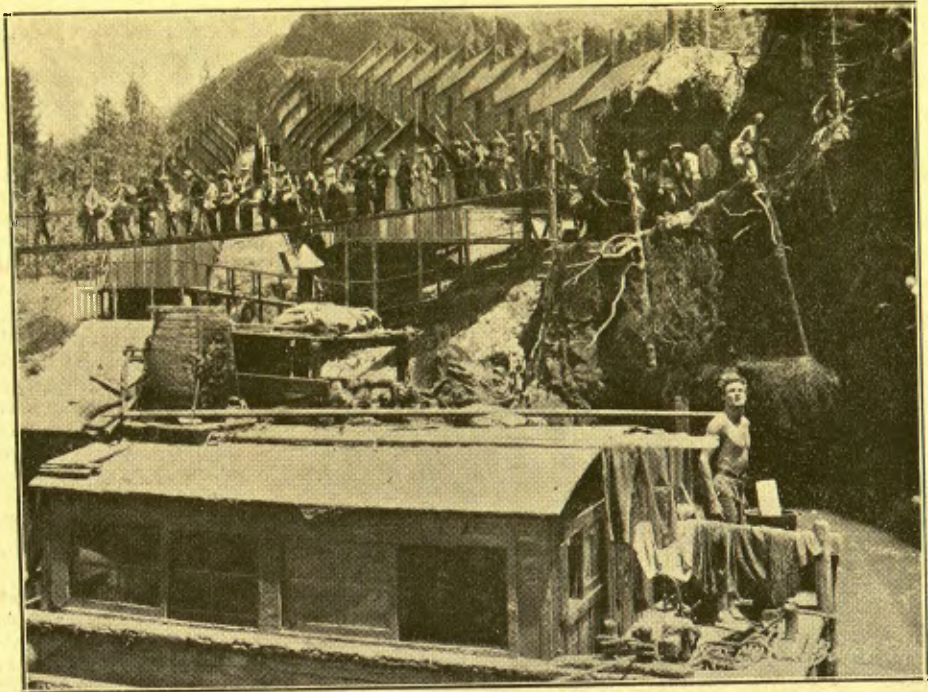
Borzage = Langdon

Crec que tots plegats varem llegir per primera vegada el nom de Frank Borzage al peu dels rètols que anunciaven *El setè cel*, en sortir enlluernats de veure aquest film ara ja fa tres anys.

Aquesta cinta havia de conèixer un èxit de simpatia com potser cap altre film ha co-

joiell que és *Torrents humans*, d'una inspiració tan diferent de la seva obra anterior, i no obstant encara més valuosa.

Dues bones columnes consagrades a aquest film arran de la seva estrena no m'incita a prodigar-me altre cop; amb tot, amb perill de repetir-me, bé caldrà que digui que

Una escena de «Torrents humans»

negut i al mateix temps els refinats havien de gustar en ella una sensació delicada i d'un matís ben novell. La revelació a través de tot—interpretats, assumpte, decorat—, d'un temperament personalíssim que sabia compondre amb la camera un seguici d'imatges que eren com estances d'una poesia dútil que s'afinava a estones fins a una puresa que cap altre film no ens havia mostrat.

El joc era tan difícil que amb tota la seva habilitat Frank Borzage ha fet el ridícul—el mot no em sembla excessiu—en temptar per dues voltes renovar aquella experiència. Dues voltes, que són *Estels ditxosos* i *L'àngel del carrer*.

En aquests dos films hi ha encara el motllo anterior, hom pot com sorprendre-hi la mateixa alineació dels motius, el retorn insistent de les mateixes notes, però Borzage no retroba ni llunyament aquella fluïdesa d'inspiració lírica que li valgué uns quants moments inoblidables d'*El setè cel*.

I és una cosa sorprenent entre totes veure Borzage abandonar un gènere que el traïa i amb un cop genial que ultrapassa el que d'ell veïerem en *El setè cel*, donar-nos aquest

em sembla aquest film una obra no comparable a cap altra; la millor contribució del cinema a la psicologia amorosa.

Gent molt por amiga de teoritzar va descobrir Chaplin i en l'engrescament de la descoberta van xerrar i cridar tant que per fi certs intel·lectuals varen fixar-se amb ell i complint amb la missió amb la qual ells mateixos s'han investit varen proposar-se explicar-nos-en el geni. Crec que el que han aconseguit ha estat ondrar les coses més clares i desnaturalitzar les coses més naturals. Ara està passant el mateix amb Harry Langdon. Els sobrealistes se l'han volgut apropiat com un adherit a llur estètica. Hom ha escrit poesies plenes de langdonisme (!). I tanta literatura els *avançats* han escrit damunt de l'heroi d'*Els seus primers pantalons*, que hi ha el perill de no veure'n l'innocent víctima.

No tractem de malmetre amb esquemes preformats el gest viu i l'actitud d'un còmic tan sorprenent com Harry Langdon.

J. P.

PANORAMA

El darrer film de Chaplin

Segons les darreres notícies, l'estrena del film de Chaplin *The City lights* (*Les llums de la ciutat*) tindrà lloc aquest febrer al teatre George M. Lohan. Per tal de poder assistir-hi personalment, l'autor ha retardat el seu anunciament viatge a Europa.

Les llums de la ciutat no és un film parlant, però sí sonor, en el qual els sorolls formen part integrant de l'element còmic. S'hi sentirà una música composta pel mateix Chaplin.

Aquesta pel·lícula, que ha exigit dos anys de treball al gran artista i ha costat més de 1.400.000 dòlars, sembla que sobrepassa tot el que ha fet Chaplin, incloent-hi *La fallera de l'or*. Almenys així es diu.

Segui com sigui, és esperat pertot amb veritable impaciència. Als Estats Units, els cinemes donaran aquest film en sessió contínua, i no pas dos cops al dia. A més a més, Chaplin, per rememorar el públic per la simpatia que li ha manifestat sempre exigeix que cap localitat, sigui quina sigui, valgui més d'un dòlar!

“S. A. I. S.”

Tenim entès que estan ja molt avançats els treballs per a la constitució a Barcelona d'una empresa genuïnament nacional per a la sonorització de pel·lícules, sota el títol de Societat Anònima Ibèrica de Sonorització. No podem per ara avançar res més sinó que aquesta organització donarà aviat fe de vida. No cal dir com li desitgem encert en les seves tasques.

Hollywood és virtuós

Es tracta d'una demostració estadística, amb xifres a la mà. Hollywood—l'únic indret del món, segons diu Charlie Chaplin, on les estrelles del cinema poden viure, perquè no desvetllen cap curiositat—s'ha ressentit de les acusacions d'immoralitat de què és víctima i el *City Club* ha publicat un fullet refutant-les.

Aquesta defensa admet que certes estrelles fan parlar d'elles més del compte, però cal atribuir els rumors que corren sobre elles a llur popularitat més que a la negror de les seves faltes. Un artista no es pot divorciar sense que la notícia corri de cap a cap dels Estats Units, i els esperits fàcils en conclouen que els ciutadans de Hollywood canvien de cònjuge a cada nou capritxo.

En realitat Hollywood tindria dret, segons la seva xifra de població, a un o'6 per 100 dels divorcis pronunciats pels tribunals de Los Angeles, però les estrelles, modestes, es limiten a divorciar-se en una proporció del 0'5 per 100.

El darrer film mut de Clarence Brown

Wonder of Woman, presentat aquí amb el títol d'*El poder de la dona*, el darrer film mut de Clarence Brown, s'estrenà fa poc al cinema Lido; creiem que seran ben comptades les persones que se n'hauran adonat.

Un film mut, un autèntic film mut en el temps que correm i signat per l'autor d'*Una dona lleugera*, és alguna cosa que val la pena de senyalar. Potser si l'haguéssim vist l'any passat sortint de veure *Ombres blanques* o *La Redada*, o bé tantes bones coses com veiem, no ens hauria interessat tant; però aquests dies, venint de veure *El valent* i anant a veure alguna de les revistes espectaculars colorides que ens donen a tot-hora, *El poder de la dona* ens ha semblat un film ben estimable, estimable potser tant per la matèria—assumpte de Sudermann—com per la tasca del cineasta.

Potser més endavant tindrem lleure d'insistir, ja que no creiem que l'interès de semblants temes s'exhaureixi en l'espai d'unes setmanes. Avui només hem volgut donar un títol als nostres lectors: *El poder de la dona*, film M. G. M. amb Lewis Stone.

LLIBRES per a les Belles Arts i Arts Industrials
BANYS NOUS, 5 - Telèf. 20542

Fontbernàt
Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

El film de René Clair

Hi ha bones raons per creure que el públic que assistí a la primera de *Sous les toits de Paris*, organitzada per Studio Cines, està absolutament d'acord respecte el valor d'aquesta primera pel·lícula sonora de René Clair, i això amb una rara unanimitat, ja que tothom sense excepció sortí encisat d'aquesta estrena i amb la impressió d'haver vist, per primera vegada, un film francès.

Potser algú pot acusar-me de poca erudi-

dent de la màquina que després de vacillar un xic damunt de Pola, talmant com si per un moment volgués precisar l'eix de l'acció, per posar-se definitivament davant d'Albert i el seu públic de carrer, i tot això no precisament dit, sinó cantat al so del cuplet que dona el nom al film, so que va creixent des de la remor més vaga a la més forta entonació de les veus aplegades a l'atzar, d'un públic còpsat al viu, pintoresc a tot ésser-ho, és alguna cosa, val la pena de repetir-ho, senzillament admirable.

Per què els americans no es fixen en René Clair? René Clair, en canvi, es fixa molt en ells. Recordo un article valent d'ell despretigiant la *production nationale* i enaltint les grans virtuts de *Soledat* i *Una xicota a cada port*, triomf, segons ell, d'un pensar estrictament cinematogràfic i d'un amor a la simplicitat.

Ara René Clair, talmant un campió en la palestra del cinema sonor, demostra com per ell sons i paraules no poden ésser un obstacle al moviment del cinema i *Sous les toits de Paris* és a estones modèlica com a ritme i mesura.

En el tema hi ha vestigis d'*El setè cel* i d'*Una xicota a cada port*. De la primera obra hi ha, quasi textualment, els terrats, un nuviatge interromput per una marxa forçosa i, sobretot, la nit d'una parella jove en una cambra que no té sinó un llit. El «ja et pots quedar, que no fas nosan», és textual d'*El setè cel*; només que allí hi havia una altra sensibilitat: el tema gravitava en vers direccions ben diferents.

D'*Una xicota a cada port*, hi ha el sentiment de camaraderia amb el seu ritme de baralles i abraçades. La conclusió de mants episodis és la mateixa que en el film de Howard.

Però no fem a Clair el tort d'atribuir-li un plagit. Què hi

fa que els motius siguin els mateixos, si són tan bons i en repensar-los els ha revestit d'un vernís ben personal!

Hi ha moltes coses a dir sobre aquest film, que crec hauria fet més partidaris del cinema sonor que no pas tota la literatura dels seus apologetes. Espero que aquestes pàgines hauran de citar moltes vegades la pel·lícula de René Clair.

Podem tenir-ho per segur, René Clair seguirà la ruta de Jacques Feyder, de no ésser que es cregui capaç de repetir un miracle com aquest en la terra de França, tan poc favorable a aquestes coses.

JOSEP PALAU

Completaven el programa de la sessió Studio Cines: *En Rade*, film d'A. Cavalcanti; *Robots*, d'Eugène Deslaw, i, com a retrospectiu, *La por*, un bon film antic que ja havia estat projectat en les sessions MIRADOR.

MIRADOR

Procedeix a una revisió del cinema mut

presenta demà, a les deu de la nit al

Cinema Paris

Un film de HARRY LANGDON

Els seus primers pantalons

Mil cinc cents metres del celebre còmic.

Un film de FRANK BORZAGE

Torrents Humans amb C. Farrell i Mary Duncan

Dos mil quatre-cents metres de l'autor d'EL SETÈ CEL.

BUTAQUES: 2 PESSETES - ESPECIAL: 1 PESSETA

¿Ha sentit
la
veu

Femmina
Dijous, 5 febrer

de
Greta Garbo
en
“ROMANCE”
“Metro Goldwyn Mayer”

UNA LLISTA QUE CADA

Avilés	Teatro Iris.	Bellvis	Sport Club.
Barcelona	Cine Arnau.	Blanes	Cine Fortuny.
Barcelona	Cine Barcelona.	Burgos	Coliseo Castilla.
Barcelona	Cine Frégoli.	Canet de Mar	Cine Canetenc.
Barcelona	Cine Las Arenas.	Ceuta	Teatro Apolo.
Barcelona	Cine Las Delicias.	Corunya (La)	Teatro Linares Rivas.
Barcelona	Cine Marina.	Cornellà	Cine Titán.
Barcelona	Cine Odeón.	Espugues	Cine Quirce.
Barcelona	Cine Triunfo.	Ferrol	Cine Renacimiento.
Barcelona	Cine Triunfo.	Gijón	Teatro Dindurra.
Barcelona	Cine Manón.	Granollers	«Majestic».
Barcelona	Artistas Asoc. (Ofna).	Igualada	Cine Mundial.
Barcelona	Excl. Diana (Ofna).	Igualada	Ateneo Igualadino.
Barcelona	Hispano A. F. (Ofna).	Las Palmas	Pabellón Recreativo.

PER QUE les principals
Empreses l'han adoptat?

Per les seves limitades condicions de preu.
Per estar garantits per 5 anys.
Pel fàcil funcionament i bona sonoritat.

APARELL SONOR

DISC BANDA

Orpheo-Sincronic

DIA VA AUGMENTANT

Madrid	Cinema X.	Ripoll	Cine Ripollense.
Madrid	Teatro de La Latina.	Salamanca	Cine Liceo.
Màlaga	Cine Plus Ultra.	St. Adrià del Besòs	Cine Recreo.
Malgrat	Cine Liceo.	Santander	Cine Reina Victoria.
Manresa	Modern Palace.	Segòvia	Teatro Cervantes.
Mahó	Salón Victoria.	Sevilla	Cine La Licantina.
Miranda d'Ebre	Teatro Salón Apolo.	Talavera de la R.	Teatro Victoria.
Miranda d'Ebre	Real Cinema.	Terrassa	Cine Alegria.
Olesa Montserrat	Salón Goya.	Tetuan	Monumental Cinema.
Palència	Teatro Principal.	Valladolid	Salón Pradera.
Palma de Mallorca	Teatro Balear.	Valls	Teatro Apolo.
Pineda	Cine Tivoli.	Vilafranca Penedès	Unión Comercial.
Port-Bou	Cine Congesta.	Vitòria	Ideal Cinema.
Reinosa	Teatro Principal.	Zamora	Teatro Principal.
Ripoll	Teatro Condal.		

CINEMATOGRAFICA “ASTREA” S. A.
Rambla Canaletes, 6, pral. - Telèfon 12833 - BARCELONA

NOTICIARIS

La internacional del carnestoltes

Mentre esperem el taumaturg que trobarà la dosificació exacta del so i de la paraula en el cinema, lloem a boca plena els noticiaris sonors que ens serveixen les cases productores.

El triomf absolut del cinema es deu en bona part al seu caràcter informatiu i documental. Sempre que vol defugir la realitat i esquitllar-se pels camins de la pura fantasia, les seves obres perden qualitat. Per a recolzar la nostra afirmació hauríem d'acabar, una vegada més, les produccions de concepció americana i alemanya. Preferim sempre King Vidor contant-nos les quotidianes misèries del ciutadà mitjà dels Estats Units, a Murnau, creador de figures simbòles, que es mouen en països irreals i en ambients de somni. Es indubtablement aquest interès pel document, el que ha produït l'expectació existent al voltant dels films russos.

Documents!... Un dels grans mots de l'època. Cantin papers i mentin barbes, com diem en català. I res millor que el cinema per a presentar-nos, segon per segon, l'exacta ganyota del planeta.

Aquelles primitives *Revistes Pathé* ja travaven tot el que el cinema podia donar de si en aquest caire informatiu. Després, a mesura que va perfeccionar-se la tècnica, creixia l'interès dels noticiaris. Arribà un moment en el qual eren tan perfectes que només els faltava parlar. Finalment, parlen. Al·luia! Només per això podríem beneir els introductors del so en el cinema.

Llegim que en algunes ciutats europees funcionen sales exclusivament dedicades a la projecció de noticiaris. Es de preveure que aquestes sales amb el temps es multiplicaran i es crearan un públic nombrosíssim. Quan els mitjans de retransmissió siguin encara molt més perfeccionats que els actuals, el cinema de la cantonada serà el complement indispensable de la secció telegràfica del diari del matí.

Ara per ara, ja devem als noticiaris satisfaccions impagables. No és pas res, veure i sentir el *bebé* que és Mr. Hoover, recitar les seves odes a la prosperitat americana! I l'oratória del Duce, seguida de la *Giovinezza*, cantada per les camises negres!

Creiem que els noticiaris contribuïran a esbandir un cert aire de provincianisme, el qual agermana els ciutadans de tots els països. En aquest món tothom és provincià, respecte un punt o altre. El cinema, en acostar-nos a tots, esvairà llegendes i partits presos; fent-nos veure com la cosa que s'assembla més a un home, és un altre home, malgrat siguin separats l'un i l'altre per milers de quilòmetres de ferrocarril i de milles de navegació.

Dies passats, veírem un *Noticiari Fox* eloqüentíssim en extrem. Hi eren juxtaposades una sèrie d'escenes, que si bé transcorrien sota els cels més diversos, eren totes relligades per un fil trenat de màgia, histriónisme i fatxenderia.

Imagíneu, en un nord-americà, la desfílada dels cadets de West-Point. Uniformes, músiques i combinacions tenien una semblança extraordinària amb les d'aquell exèrcit de saló, que comandava Jeanette Mac Donald en *La parada de l'amor*. I de l'acadèmia de West-Point en surt l'oficialitat de l'exèrcit dels EE. UU., país dels implacables *businessmen* que tradicionalment no estan per orgues!

A cavall del noticiari saltàvem a Europa, i fèiem parada a Iugoeslàvia, per a presentar solenns processons, càntics religiosos, tiars i bàculs impressionants. Després era Escòcia la que ens oferia un aplegament camperol d'unes societats corals. I tornàvem a l'Amèrica, per a assistir a la recepció de Costes i Bellonte per la ciutat de Nova York. Era una d'aquelles arribades que l'Ajuntament neiorquí ha estendarditzat, i en les quals no falla res: el Broadway ple de gent, les serpentes i el confetti, les finestres embanderades i el somriure dels herois de torn. Posats als Estats Units, ens arribàvem a Detroit, on els «Elks», uns negres barrilaires, desfilaven per la població, tots uniformats i marcant el pas, darrera una xaranga.

I, encara, tornàvem a venir al vell continent, i aquesta vegada érem en la península ibèrica: una *corrida* goyesca a Santander, amb cada salt de garrotxa i cada *olé!* que la pantalla tremolava...

En aquest rodet de film, hi havia un quadre que sintetitzava admirablement tot el noticiari. Una teoria de *girls* americanes dansaven esbojarradament en l'aire lliure. El jazz tocava sota uns arbres tendres, i la silueta de les noies, perfectes i amb mallot, es retallava damunt un fons bucòlic, propici als ingenus idíl·lics pastorils. Davant d'això, ens dèiem que hem arribat a un punt en el qual hom no sap ben bé on acaben les bambalines, els bastidors i el maquillatge, i on comença la naturalesa, tan definida i coneguda pels nostres avis, que escrivien el mot amb inicial majúscula. L'escena de les *girls* en l'aire lliure és ben bé un dels tants enterbolidors *cocktails* del nostre temps.

ANDREU A. ARTIS

LA MONTSERRATINA

Coques i Panets

Comptal, 15 - Telèfon 13583

PELICULA PARA MUJERES... APTA PARA SEÑORITAS

Marie Prevost * Jeanette Loff * Smith Barrie
Douglas Fairbanks, Jr.

Cine París = Rosellón Cinema

Els escàndols
de les finances
a New - York
o un medi de
la vida galant

per

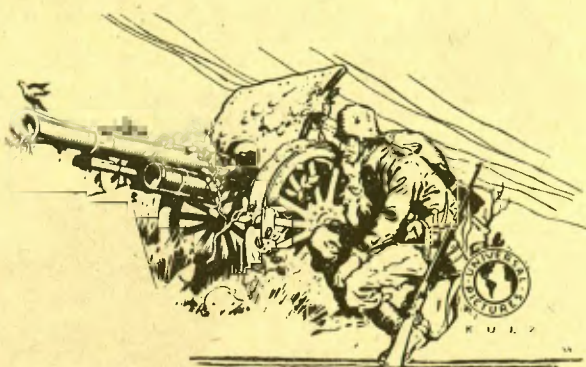
Una càrrega de cavalleria en la guerra de Crimea

BALACLAVA

UNIVERSAL
FILMS

Ha batut el rècord de qualitat en les seves grans produccions

Sin novedad en el frente, basada en la cèlebre novel·la d'Erich Maria Remarque, estrenada a mb grandióis èxít, en el Tívoli de Barcelona i obtenint formidable èxit en totes les parts d'Espanya.

El Rey del Jazz, parlada en espanyol i dirigida pel cèlebre director d'Orquestra Paul Whiteman; el Rei del Jazz amb tota la seva famosa banda.

Impressionada en colors naturals.

Estrenada en el Tívoli.

La voluntad del muerto

basada en

El Gato y el Canario

estrenada al Kursaal

Totalment parlada en espanyol amb
Antoni Moreno i Lupita Tovar.

Oriente y Occidente, parlada en espanyol.

Primera pel·lícula parlada en espanyol de Lupe Vélez amb Barry Norton.

Oriental = Intrigant = Presentació luxosa.

3 còmiques de dos rotllos, parlades en espanyol, per Slim Summerville, l'inoblidable Tjaden de Sin Novedad en el Frente

PARLEZ - VOUS; OUI, OUI, MARIE; HOLA RUSIA

26 dibuixos sonors pel Conejo de la Suerte Bias.

La captació de la veu humana per la

"Compañía del Gramófono, S. A. E."

Nosaltres vivíem tranquils. Estàvem plenament convençuts que en el nostre segle XX totes les coses es produïen d'acord amb els dictats de la ciència.

Miràvem amb commiseració aquells temps passats, plens de miracles i de prodigis, de nigromàntics i d'encisadors.

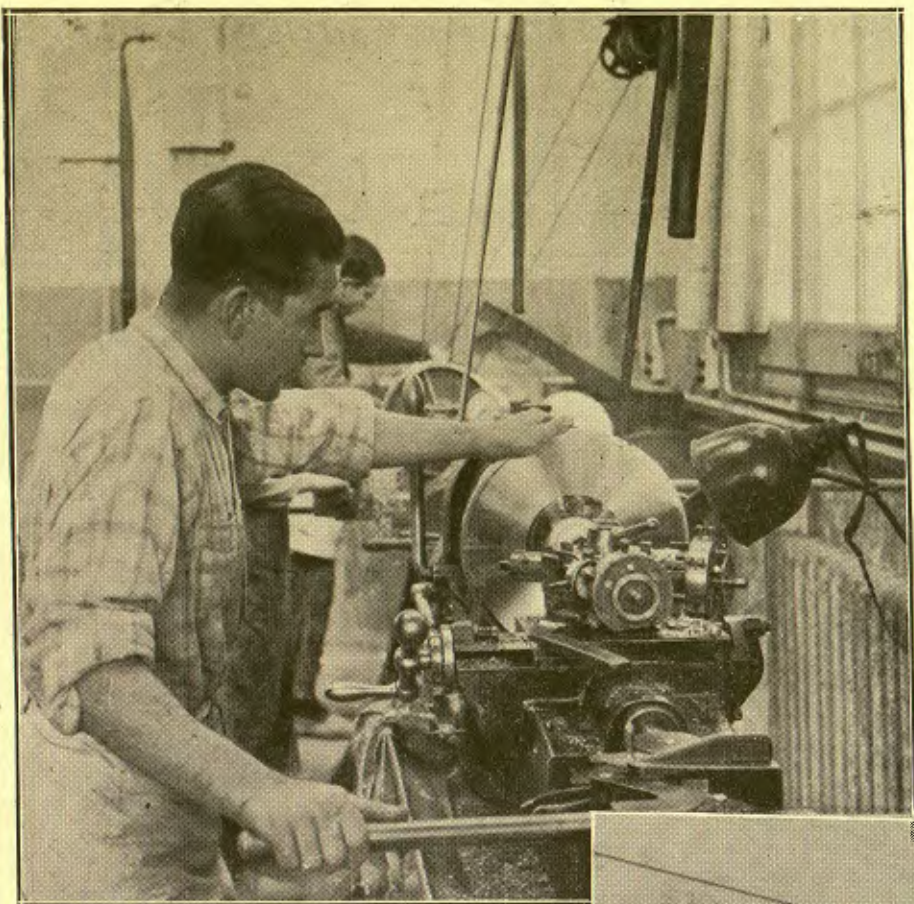
la tècnica i en els procediments científics. Allí en el carrer d'Urgell, i en els nostres ulls, els laboratoris i els tallers tornaren a ésser illuminats per aquella claror sobrenatural, que tant i tant esqueia a l'edat mitjana.

Malgrat tot, estem disposats a acompanyar el lector a través de la fàbrica de la «Compañía del Gramófono,

quelles orgues dels carrousels de la fira. Eren les botzines que recollien el soroll, retransmetent-ne l'energia al diafragma, que accionava l'estilet mecànic damunt del disc de cera. El procediment era rudimentari. En l'actualitat l'estilet és mogut pel corrent elèctric — degudament amplifcat — que prové del micròfon. Ha estat l'enregistrament elèctric el gran esdeveniment en la indústria gramofònica. Amb ell, han estat eliminades les impureses — sorolls, deformacions, etc. — Ell ha fet ingressar als rengles dels discòfils una «élite», que abans ni sentir-ne parlar volia.

Davant del micròfon, els artistes acostumen a repetir llur treball, dues, tres i quatre vegades, fins que hom arriba a obtenir una impressió perfecta. Llavors, la placa bona és objecte d'un tracte acuradíssim comparable al que s'observa amb els nou-nats. Ha d'ésser preservada dels corrents d'aire, dels canvis de temperatura... Imagineu que bastaria una invisible gota d'aigua per a assassinar-la!

Les plaques de cera són transportades cap a la fàbrica del carrer d'Urgell, on són rebudes amb els braços oberts... Qui diu els braços, els ar-

Haviem arribat a escriure el mot ciència amb majúscula. Crèiem que arribant-nos a qualsevol biblioteca i despenjant la primera enciclopèdia que ens vingués a la mà, entràvem en possessió de tots els secrets i totes les trampes de la màgia d'aquest món.

Confessem que anàvem errats. Els màgics d'avui han llençat al foc les llargues cucurulles, les barbes importants i les ulleres gruixudes. Vestits, però, amb bata blanca i les galtes afaitades, segueixen conjuminant en secret i amb misteri, coses sorprenents.

Haviem de convèncer-nos de l'error nostre, l'altre dia en visitar la fàbrica de la «Compañía del Gramófono, S. A. E.», productora dels discos «La Voz de su Amo», els discos del simpàtic gosset aquell, que amb el gat Fèlix, constitueixen la parella d'animals més universalment popular.

Penetrem en l'esplèndid edifici del carrer d'Urgell, una de les poques indústries barcelonines instal·lades en un local «ad hoc», d'una modernitat agradable i somrient, antítesi d'aquelles tètriques fàbriques tradicionals, que serveixen de teló de fons a la literatura proletària.

El personal dirigent de la casa ens rep amb una amabilitat mai prou agrada... Però, ai! que nosaltres creïem sortir d'allí completament amaratats de la fabricació dels discos, i per poc que ens descuiden en sortim, com vulgarment es diu, a les capsas.

—La preparació de les plaques de cera, destinades a enregistrar? Això és un secret...

—Aquí hi ha la sala de banys galvanoplàstics. La passarem de llarg, perquè és una secció secreta.

I així successivament. Aquells senyors de «La Voz de su Amo» ens tiren per terra tota la nostra fe en

S. A. E.» i a explicar-li... tot el que naturalment pugui explicar-se.

La «Voz de su Amo» agafa els artistes cridats a enregistrar, i se'ls endu a l'estudi, situat en l'Avinguda del Tibidabo. Allí, el menor silenci i l'ambient agradable, comuniquen a la impressió una puresa que seria difícil assolir dins la ciutat. Avui dia i gràcies a l'enregistrament elèctric, els locals destinats a impressió de discos han perdut un bon tros de gravetat i d'escenografia. Davant dels artistes, un senzill micròfon, petit com un cop de puny. Amb els vells procediments mecànics, el lloc del micròfon era ocupat per una bateria de botzines, que feien l'efecte d'a-

maris d'una cambra especial i complicadíssima, hermèticament tancada i a una constant temperatura de 21°. Allí reposa vint-i-quatre hores, durant les quals hom li pren la temperatura per dues vegades. Després d'aquest dia de quarantena, la placa impressionada sofreix un examen fet amb lupa i amb una consciència que sembla exagerada.

Solament després d'aquesta revisió, si no hi ha res a dir, la placa està a punt per a una de les operacions capitals en el procés de fabricació del disc: el bany de galvanoplàstia. Abans de banyar-la, i com si l'engrassessin per a una prova de natació, mitjantçant uns raspalls finíssims accionats mecànicament, és empolvada d'uns impalpables pólvors metàl·lics. Aquest és el bronzatge, operació que fa esdevenir bons conductors d'electricitat els sècs gravats en la cera, en el moment de la impressió.

La placa està a punt d'entrar en el bany, la composició del qual varia segons les cases, i que és mantinguda secreta. Només podem dir que com a ingredients bàsics hi entren àcid sulfúric, sulfat de coure i aigua.

Mentre el senyor que ens acompanyava a través de la fàbrica de la «Compañía del Gramófono, S. A. E.» estava distret, nosaltres per darrera els vidres procuràvem esbrinar el que passava dins la misteriosa cambra dels banys. Gosariem assegurar que

aquells obrers no es lliuraven a cap tasca suspecta, ni invocaven poders sobrenaturals. Però, qui sap, Mare de Déu! Val més que no ens comprometem. El fet és que de les cuvetes en treien unes plaques de coure totes primes i boniques, que reproduïen en relleu el sèc inscrit en les de cera. El disc així nascut, hom l'anomena *shell* (petxina); és el disc *pare*, el sol testimoni de l'enregistrament, i com a tal és objecte de tots els honors. Se'l poleix, se'n niquela... i pel que pugui succeir, se'n tira sempre, per galvanoplàstia, un positiu. El *shell* és, llavors, curiosament arxivat.

El positiu ara obtingut, el qual reproduceix els sècs de la cera original, és ja un veritable disc de gramòfon, sinó que és metàl·lic. Com a tal el

la qual es fa el tiratge de discos, hem tingut una de les sorpreses més considerables de la nostra vida. El lector, que no segueixi, i, sense fer el viu, es digui a ell mateix la idea que té de la fabricació de les plaques atractives que col·loca a la gramola, i veritat que creu que un cop emmotllades, hom les posa a coure al forn com si es tractés de pans de quilo? Doncs, no, senyor. Ara el treurem de l'error. L'operari té la cera — de preparació secreta! — necessària per al disc, estesa sobre una platina calentada a vapor. Al plat superior de la premsa, la matriu d'una cara, i a l'inferior, la matriu de l'altra. Col·locades en el centre de les matrius, les corresponents etiquetes. L'operador agafa la cera, en fa una pilota i la posa damunt de la matriu inferior; mitjantçant una palanca fa baixar el plat de dalt, i paf! Es separen els dos plats i queda un disc lluent com un sol. Sembla una obra de prestidigitador i no us sabeu avenir com aquell grapat informe de pasta ha esdevingut en uns quaranta segons un disc que diu: to-cà'm!

Les premses moderníssimes de la «Compañía del Gramófono, S. A. E.» arriben a *tirar* 120 discos per hora. Les matrius són de duració variable i algunes d'elles arriben a servir per a cinc mil exemplars. De tant en tant, els discos sortits de la premsa són verificats i revisats, amb el fi d'assegurar-se del perfecte estat de la matriu.

Les operacions que segueixen a aquestes, fan referència a l'acabat. Són unes noies les que poleixen les vores dels discos, i són unes altres noies les que es cuiden d'enfundar-los i classificar-los.

No ens fem, però, gaires il·lusions: el lector oblidarà fàcilment la descripció sumariíssima que nosaltres li hem

colloquen al plat de l'aparell, el fan sonar, per a fe-se càrrec del reeiximent de la impressió. S'convé, es corregeixen alguns defectes, i, una vegada perfecte, és niquelat.

I, per fi!, hem arribat a la darrera transformació: s'agafa el darrer disc i es sotmet al bany galvanoplàstic, i hom obté la matriu brillant i negativa, o sigui en relleu. Aquesta matriu és la que servirà per a imprimir la quantitat de discos comanada per les exigències del mercat.

Tan bon punt hem entrat a la sala de premses hidràuliques de la «Compañía del Gramófono, S. A. E.», en

fet de la fabricació dels discos. En posarà un al gramòfon, donarà corda, i ens engegarà al diable, amb totes les nostres pretensions didàctiques. Si a la fi els tècnics no resulten uns màgics, ¿qui regatejarà el qualificatiu de fada a aquella Jeannette Mac Donald (20.000 discos en poques setmanes!) que durant tantes i tantes nits, creada pels discos del gramòfon, flotava pel cel de la ciutat amb un caminar de Ben Plantada?

MANUEL SARRET

(Informacions comercials de MIRADOR)

ELS DISCOS

Cinc anys de música automàtica

La projecció d'una pel·lícula de vint-i-cinc o de trenta anys enrera, amb un argument violent i còmic, amplitud excessiva de gestos i una gran rancior de moda en la roba i els mobles, ara fa enriolar l'espectador, com tot espectacle en què l'automatisme és massa visible. La tragèdia que en 1905 emocionava, ara és una pobra comèdia de ninots. D'una manera semblant convindria tornar a sentir els vells cilindres, vells de trenta anys, i els primers discos que impressionà Sarah Bernhardt, i que — amb tot i l'agra veu de nas i soroll d'oli fregit — semblaven a l'acuriu de «la veu d'or» que era la cosa més pura que es podia demanar a un fonògraf. No parlem d'aquelles impressions d'orquestra que es feien a base d'un parell de violins i quatre cornetins i flautes. Tot això és molt més a la vora. Tant a la vora, que ens costa de creure-ho. La producció de discos en cinc anys ha estat com una onada immensa, que no ens deixa veure l'horitzó. Les edicions es fan a un ritme trepidant, i les fulles dels catàlegs es renoven amb tanta rapidesa que se'ns fa difícil d'imaginar una època en què una dotzena de discos podia satisfer les necessitats d'una família i omplir les tardes dels diumenges al jardí de la torre. Cinc anys han estat prou per a dignificar el més vil dels instruments, aquella caps de fusta amb una trompa enorme que esferieja els qui — mal fos un cop a la vida — havien sentit un concert. La impressió elèctrica ha fet del fonògraf un element de revolució tan important com la màquina de vapor o els aparells de radiografia. S'ha descobert, tot d'una, un nou domini a l'estètica. La música ha deixat d'ésser una art individualista per a oferir-se a la voracitat de les multituds.

Això és un bé o és un mal? No és fàcil de judicar, ara com ara. Hi ha qui parla despectivament de la «música en conserv». No poden acceptar, sense una lleu esgarri-fera, que un quartet de Beethoven o una sonata de Debussy es tanquin en quatre o cinc rodones de trenta centímetres de pasta, com mitja dotzena de sardines o quatre llenques de pèril en una caps de llau. No els commou gens qui els digui que els habitants del poble més petit del món poden sentir Kreisler i Paderewski, que ara fa deu anys eren monopoli de les ciutats d'un milió d'habitants per amunt. I això que som tot just als començaments de l'amplificador elèctric. Són molts els que temen per la vulgarització de la música. Potser tenen una bona part de raó. A París i altres ciutats s'installeixen auditoris a base de gramols més o menys amplificades. Una barreja massa eclèctica en els discos — Honegger i Gounod, Wanda Landowska i Matrice Chevalier — pot contribuir, no hi ha dubte, a una certa desorientació en l'educació musical de la democràcia. Fet i fet, els programes dels concerts més seriosos pateixen del mateix mal. No hem sentit moltes vegades *Le tamberin chinois* a poca distància d'una ària de Bach?

La impressió fonogràfica té l'avantatge essencial d'alliberar-nos de la tirania dels directors d'orquestra i dels grans instru-

mentistes. Hom pot triar-se els programes i suprimir els músics que — per bons que siguin — no harmonitzen amb el to d'un hom. Qui havia de sofrir en la segona part de molts concerts les estructures llaunes de Brahms, pot eliminar les seves simfonies; i qui vulgui oferir-se un concert de piano amb menys d'un 75 per 100 d'estudis de Chopin, pot donar-se aquest gust. Els devots de la música clàssica, no se'n mouren si tenen aquest desig. I els que volen refer-se amb aires nous tenen a l'abast un considerable repertori de discos de Bela Bartok i Milhaud. Cadascú pot decantar-se pel mestre que més s'ajusti al seu cànon. Trobarà les mateixes obres interpretades per quatre o cinc mestres diferents. El bon Wagner pot compensar el dejuni de molts anys amb sis o set audicions consecutives del *Parsifal*. I els qui s'avergonyeixen de confessar que els delecta *Rigoletto*, poden sentir-lo d'amagat a casa seva.

El que és admirable és que tant de camí s'hagi guanyat en cinc anys. Era en 1925 que, sense gaires sorolls publicitaris, Columbia editava el primer disc impressionat elèctricament: *Set in rain, let it pour*, i que, per primera vegada, aplegava més de quatre mil veus per a enregistrar *Adeste fideles*. En aquests cinc anys, la música clàssica i la música nova han tingut una formidable radiació en tot el món i amb els compresos d'èbonya a la mà s'han pogut defensar totes les doctrines i s'han fet totes les experiències imaginables. La música orquestral i la música instrumental hi han guanyat més que la música vocal. La impressió elèctrica recull tots els timbres i aduix el piano, el més rebel a la mecanització per l'experiència massa cruel i recent de la pianola, s'ha sotmès de mica en mica al nou procediment. La veu humana, però, no és encara captada amb la diàfana fidelitat amb què reproduceix els sons del metall i de la corda. Els registres aguts es deformen i són moltes les veus que s'han de refusar per poc fonogèniques. Amb tot, hi ha artistes que sobreviuen per l'eficàcia del disc, que pot dissimular — relativament — la minva ràpida de llur potència. Un cas que aviat serà clàssic és el de Txaliapin.

El guany més considerable del disc elèctric ha estat el jazz. Sense el disc, l'orquestra de Jack Hylton, mesos enrera, hauria semblat als barcelonins que era una meravella descoberta. En canvi, l'experiència del disc ens denuncia el seu pompièrisme digne d'una petita festa major. Amb el disc, Ted Lewis i Paul Whiteman, en el seu bon període, ens han estat tan familiars com l'orquestra de la Granja Royal o com la nostra Banda Municipal. El disc ens ha ensenyat el que és bo i el que és dolent. I ara mateix, ens insinua una forta rancúnia contra el film sonor que, en absorbir la capacitat productiva dels millors músics de Nord-Amèrica, ens empobreix el repertori de jazz que havia donat en tres anys un seguit d'obres remarcables. Sortosament sembla que resten intactes algunes orquestres de veritable música negra, com el jazz de Dirke Ellington, i que les cases editores — a manca d'altra cosa — ens revelaran les seves millors interpretacions. De moment, com aquell que espera que passi el xàfec, un hom ha de refugiar-se en la música clàssica (com en els meravellosos discos de Toscanini en impressionar la *Simfonia del Re-lotge*, de Haydn), tot esperant poder sortir altra vegada a l'aire obert. No fos que ens embaféssim amb massa Mozart i amb massa Schubert. La música clàssica, com el capó farcit, cal guardar-la per als dies de festa senyalada. Bach és el músic més bo del món. Però de la mateixa manera que Shakespeare no és per publicar en el fullot del diari, el disc — que és el diari del músic — vol una música més quotidiana. Si Bach és massa i la sarsuela massa poc, quedem-nos, per ara, amb música negra cuinada amb una mica de mantega occidental.

ALEXANDRE PLANA

Els discos del mes

Les possibilitats del jazz adaptant-se a molts ritmes que no són precisament de ballables, els havíem observat en diverses fantasies que les orquestres americanes ens havien ofert de temes desconeguts per nosaltres. L'Orquestra Planes interpreta en aquesta forma de ballable, amb la qual, si a estones cal violentar els temes, s'amotllen més a la instrumentació peculiar del jazz. Els instrumentistes d'aquesta orquestra s'esforcen a oferir una espècie de gimnàstica acumulant dificultats insospitades i amb variants que en moltes ocasions prenen caràcter humorístic.

També l'Orquestra Planes ens ofereix un fox tallat a l'americana, *El Ratoncito Pérez*, fent-nos avinent que per a sentir bon jazz ja no és indispensable importar enregistraments, puix la perfecció i gràcia d'aquest fox, cantat en idioma més assequible, no ens fa enyorar les orquestres americanes.

Conxita Supervia, la intèrpret avui més distingida de les cançons populars espanyoles, ens ofereix dues mostres d'aquestes. Les unes catalanes i ben conegudes, com *La Filadora*, potser s'aviaria més amb un acompanyament de piano sol en raó de la seva senzillesa. Les cançons d'En Longàs, ben sentides i d'un caràcter ben marcat i en les quals el folk-lore andalús ha deixat el seu ressò.

Els discos de sarsuela ens tornen dos noms ben coneguts pel públic amant d'aquest gènere, Marcos Redondo i Emili Vendrell; del primer van dos fragments d'*El cantar del arriero*, una obra que sembla escrita pensant en aquest artista. Heus aquí un dels pocs intèrprets de sarsuela als quals és possible entendre el que canten, i això per tenir una veu suficient amb la qual no calen artificis de cap mena. Del tenor Vendrell hi ha l'enregistrament d'un altre fragment de l'obra de Serrano, *La Dolorosa*, una jota escrita amb notes llampants.

L'artista Cora Raga canta dues cançons del Mestre Serrano, inspirades en les melodies valencianes i que, com altres obres d'aquest autor, prenen el caient d'himne.

Una obra que els anys sembla respectar, almenys en un dels fragments més populars, *La Gioconda*, de Poncielli, els ballables de la qual han servit durant molt de temps com a punt culminant de la coreografia sovint acadèmica que s'intercalava en les òperes. La versió de l'Orquestra Simfònica de Milà és prou escaient per a fer-nos sentir en el disc totes aquelles melodies a estones subtils, però a les quals no es pot regatejar una certa elegància que fa que restin amb satisfacció a l'oïda.

J. G.

El cantar del arriero. — Diaz Giles. — A. Torrado. M. Redondo. — Odeon, 184,195.

La Dolorosa. — Duetto còmic. — Serrano. — J. Avellini i A. Fernández. — La Dolorosa. — Jota. — E. Vendrell. — Odeon, 203,279.

Gratitud. — J. Serrano. — Cora Raga. — Odeon, 203,281. — *Esta es Valencia*. — Idem idem.

Gitana. — Longàs. — C. Supervia. — Odeon, 184,198. — *Coplas de Amores*. — J. Gómez. — Idem id.

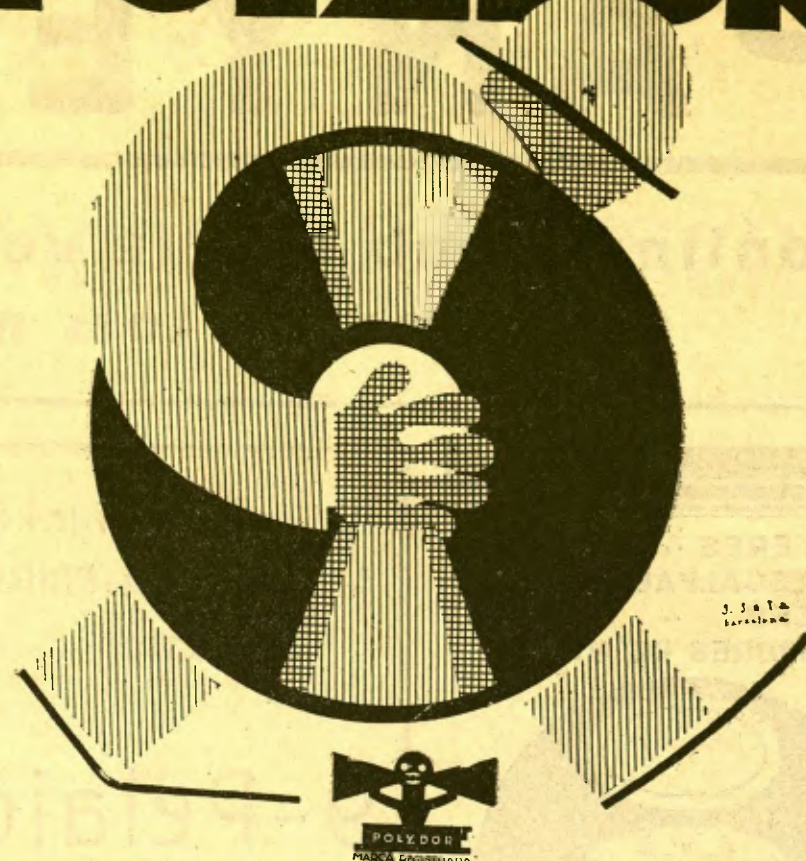
La Filadora. — C. Supervia. — Odeon, 184,199. — *Romança sense paraules*. — P. Meutz i Farigola.

El Ratoncito Pérez. — Harri Carlton. — Fox. — Orquestra Planes. — Capote Tórrero. — Quirós. — Idem id. Odeon, 183,016.

El d'ahir. — Potpurri. — Orquestra Planes. — El de sempre. — Idem id. Odeon, 183,015.

La Gioconda. — Poncielli. — Ballables. — Orquestra Simfònica de Milà. — Odeon, 129,032 i 129,033.

POLYDOR

CADA DISC UN "ECO DE LA VIDA"

"FEO" - "AY CHATA"
LES CANÇONS DE MODA EN DISCOS
"POLIDOR"

GRANS NOVETATS EN
CORBATES INARRUGABLES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

PENELLONS
Es curen radicalment amb TÓPICO MIRET
De venda en Farmàcies, i Diputació, 205

Feu fer els vostres gravats en la
UNIÓN DE FOTOGRAVADORS
CORTS, 481 : Telèfon 33421

Una selecció dels 10 discos més demanats

LA ALEGRIA DE LA HUERTA (Chueca). Sarsuela completa en quatre discos, amb àlbum especial.—AF-375 al 378.

LA DOLOROSA *Romansa de Rafael* (Srs. Simó Cornadó i Vidal). Duo Sra. Badia i Sr. Simón.—AF-379.

ORQ. HIGH HATTERS. «Tú eres mi nueva dicha» («You brought a kind of love to me»). — ORQ. BERNE CUMMINS. *Livin' in the sunlight, lovin' in the moonlight*. Fox-trots. — AE-3335.

IRUSTA - FUGAZOT - DEMARE I LA SEVA ORQUESTRA TIPICA. «Victoria». Tango a tres veus (Irusta-Fugazot-Demare). «Cobaradías» (Orquestra Típica). «Chismosos». «D. Segundo Sombra» (Tangos solo Irusta). — AE-3342-3343.

MANEL VALLEJO. Fandanguillos «De la fuente cristalina». Malagueñas «Baje del cielo un castigo». — AE-3286.

NIÑO DE MARCHENA. Fandangos «Toma ese libro y estudia». Milonga «Una paloma». — AE-3289.

Discos i Gramoles
"La Voz de su Amo"

El més sorollós èxit de l'any en discos

LO DE SEMPRE
LO DE AHIR

POT-POURRI D'AIRES CATALANS
PER LA MERAVELLA
ORQUESTRA PLANAS
EN DISCOS
ODEON
No deixeu de sentir-lo! Demaneu-lo arreu!

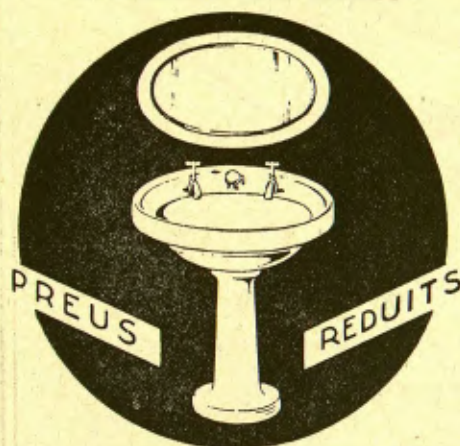
ELS VEINS DE "MIRADOR" EN EL CARRER DE PELAI

PANYERIES TACHER

Continua amb èxit la venda de retalls;
Ocasions de tots metratges

PELAI, 50

BANYERES .. LAVABOS ..
ESCALFADORS
WATERS .. BIDETS
CAMBRES DE BANY

JAUME SAURET
7 · PELAYO · 7

Philips-Telefunken
Atwater Kent-Philco-
Ericsson

9-Pelaio
Radio-9

Gran exposició de T. S. H.

Comptat A terme

Sánchez Beato

La Casa dels
MONEDERS
Fàbrica
d'Articles Viatge

PELAI, 5

CENTRE
D'ESPECÍFICS

PUJOL
&
CULLELL

PELAI, 56

Perfumería
PELAYO

Les millors marques

PELAI, 56

Granja

ROYAL

LLETERIA - IOGHOURT - KEFIR

ESPECIALITAT EN NATA I DOLÇOS DE NATA

GELATS : CAFE-BAR

GRANJA PROPIA A GALLECS

"Salón Doré" per a tes, concerts i sortides de teatre
OBERT D'OCTUBRE A MAIG

Aparells i discos

"La Voz de su Amo"

Escolti la nova "Radio Gramola"
i impresioni la seva veu

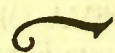

Fill de Guillem Puig, S. en C.

Carrer de Pelai, 14 - Barcelona

Barrets
Gorres

GASOL

Pelai, 40

CAMISERIA
CERVERA
PELAI, 16

albert

J. VILAPLANA
OPTIC
PELAI, 16

Mantega francesa
"Beurre de la
Charente"

es rep diàriament,
al
Delicatessen Store,
de

M. ROIG SOLSONA
S. L.

PELAI, 52

Fuset & Grau

JOIERS
CREACIONS PROPIES

Pelai, 44

Telèfon 11033

FORN del CISNE

Pelai, 38

BARCELONA

"Cosmos Fotográfico Fernández, S. A."

MATERIAL COMPLET PER A
FOTOGRAFIA I CINEMATOGRAFIA
PROVEIDOR DE LA REAL CASA

Rambla de Canaletes, 1 - BARCELONA - Telèfon 13943

Papereria - Impremta
Religats

ATHENEA

Libres ratllats
Segells de cautxú

PELAI, 34